

3. Strategia de dezvoltare rurală a României 2014-2020

Introducere

Strategia de dezvoltare rurală a României pentru următorii ani se înscrie în contextul de reformă și dezvoltare pe care UE și-l propune prin strategia Europa 2020.

Europa 2020¹ reprezintă strategia de creștere a Uniunii Europene pentru perioada 2010-2020. Urmărind obiectivele strategiei Europa 2020 pentru o economie *inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii*, strategia stabilește ținte ambițioase pentru statele membre în domeniul educației, inovării, energiei/mediului, ocupării forței de muncă și incluziunii sociale și îmbunătățirea competitivității în general. Pe baza acestui document, fiecare stat membru își stabilește ținte și planuri de acțiune la nivel național sub forma unui Plan Național de Reformă care este monitorizat în mod periodic.

Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020 contribuie la realizarea unei *creșteri inteligente* prin sprijinirea formelor de cooperare între instituțiile de cercetare și fermieri și alți actori ai economiei rurale dar și prin sprijinirea componentei de formare profesională, dobândire de competente și diseminare a informației.

De asemenea, PNDR are în vedere o *creștere durabilă* care pune accent pe scăderea emisiilor de carbon și sprijinirea practicilor agricole prietenoase cu mediul. Nu în ultimul rând, sprijinul acordat investițiilor în infrastructura și economia rurală duce la reducerea sărăciei și crearea de locuri de muncă în zonele rurale, contribuind astfel la o *creștere favorabilă incluziunii*.

Urmând liniile trasate de această strategie ambițioasă, PNDR își propune să răspundă obiectivelor generale ale Politicii Agricole Comune legate de securitatea alimentară, gestionarea durabilă a resurselor naturale și dezvoltarea teritorială echilibrată, atât cât și obiectivelor specifice ale dezvoltării rurale. Astfel, abordând într-un mod strategic toate cele șase priorități de dezvoltare rurală, PNDR își propune să sprijine într-un mod sustenabil și inteligent dezvoltarea economică și socială a zonelor rurale din România.

România se confruntă cu provocări enorme în atingerea potențialului său economic și social, în sectorul agro – alimentară și forestier, precum și la nivelul zonelor rurale. PIB-ul pe cap de locuitor este mai mic de 50 % din media UE și semnificativ mai mic în zonele rurale.

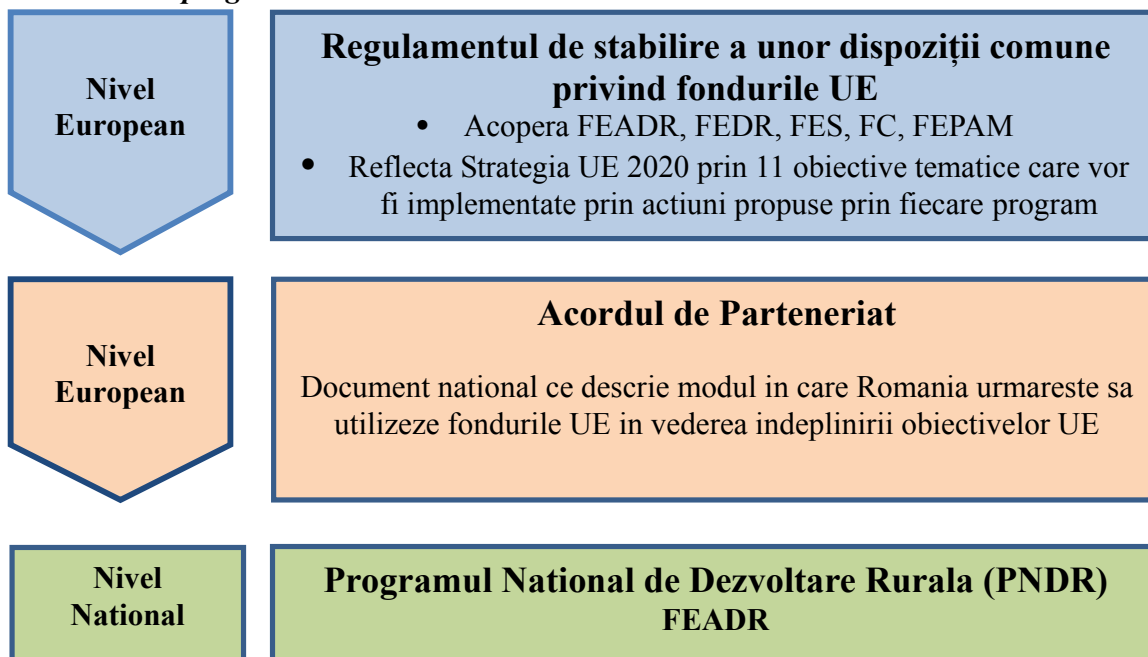
Din punct de vedere al dezvoltării, zonele rurale înregistrează un decalaj semnificativ față de zonele urbane și se caracterizează prin: deficiențe structurale persistente (numărul mare al populației ocupate în agricultură, îmbătrânirea populației, un număr mare de exploatații de subsistență etc.); valoare adăugată scăzută a produselor agro-alimentare; randamentele și productivitatea muncii scăzute în special în agricultura de semisubsistență; spirit antreprenorial slab pentru dezvoltarea activităților economice, acces redus la credite; o piață a terenurilor nefuncțională; o modestă orientare către export; investiții insuficiente în

---

¹ COMUNICARE A COMISIEI EUROPA 2020, O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:RO:PDF>

cercetare și dezvoltare; accesul la servicii și infrastructură cu mult în urma zonelor urbane; creșterea continuă a disparităților regionale; o pondere ridicată a populației expuse riscului de sărăcie și excluziune socială; o administrație publică ineficientă; o serie de riscuri pentru oameni și mediu exacerbate de schimbările climatice și care reprezintă o amenințare pentru zonele rurale și, în general, a teritoriului național.

Contextul de programare PNDR 2014-2020

Acordul de Parteneriat propus de Romania² (AP Ro) asigura convergența cu strategia europeană pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, precum și cu scopul specific al fiecărui fond, în conformitate cu obiectivele Tratatului, inclusiv în ceea ce privește coeziunea economică, socială și teritorială.

Pentru a îndeplini aspirațiile de creștere economică reflectate în obiectivul global al Acordului de Parteneriat, economia românească trebuie să se transforme într-o economie modernă și competitivă, abordând cele cinci provocări în materie de dezvoltare:

I. Competitivitatea; II. Oameni și societatea; III. Infrastructura; IV. Resursele; V. Administrația și guvernarea.

Din cele cinci provocări în materie de dezvoltare ale AP Ro, în strategia PNDR sunt abordate integral primele 3 provocări respectiv **Competitivitatea, Resursele și Oamenii și societatea** și parțial Administrația și guvernarea

²ACORD DE PARTENERIAT PROPUȘ DE ROMÂNIA PENTRU PERIOADA DE PROGRAMARE 2014-2020 Primul proiect, http://www.fonduriue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/acord-parteneriat/Acord_de_parteneriat_01.10.2013.pdf

În urma analizei și a identificării nevoilor socio-economice și a deficitelor structurale ale României se conturează necesitatea unui program investițional abordat pentru atingerea a 9 obiective tematice (OT) din cele 11 menționate în Cadrul Strategic Comun (CSC).

Strategia PNDR pentru perioada 2014-2020 urmărește să ofere soluții la nevoile identificate prin intermediul analizei SWOT. Totodată, strategia urmărește continuarea progreselor înregistrate de la aderarea României la UE în 2007 susținute prin PNDR 2007-2013. Intervențiile pentru perioada 2014-2020 vor contribui la consolidarea dezvoltării pe termen mediu și lung a sectorului agricol și de dezvoltare rurală.

Obiectivele propuse și țintele aferente sunt în concordanță cu prioritățile strategice naționale prezentate în AP Ro, proiectul strategiei privind dezvoltarea agriculturii și dezvoltării rurale pe termen mediu și lung 2020-2030 (Banca Mondială), Strategia Națională de Competitivitate, Proiectul strategiei pentru cercetare, dezvoltare și inovare și de alte documente strategice aferente^(3,4,5,6,7,8,9,10).

Un alt document de referință îl reprezintă **“Cadrul național strategic pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agroalimentar și a spațiului rural în perioada 2014-2020-2030”** prescurtat „Cadrul național strategic rural” care are drept scop stabilirea obiectivelor de dezvoltare durabilă a sistemului agroalimentar românesc și a spațiului rural pentru reluarea creșterii economice a României.

Astfel aceste documente au indentificat ca și problematica principală îmbunătățirea funcției economice și de mediu a spațiului rural și a sectorului agricol și vor fi abordate prin intermediul celor șase priorități de dezvoltare rurală din **Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR)**.

Sprijinul oferit prin PNDR 2014-2020 va asigura complementaritatea și coerența cu sprijinul furnizat prin Pilonul I - plăți

---

³ *Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013 – 2020*

⁴ *Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2013-2020 (draft)*

⁵ *Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030*

⁶ *Strategia Națională de Conservare a Biodiversității*

⁷ *Strategia Națională privind Agenda Digitală a României (ongoing)*

⁸ *Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare, Inovare 2014-2020 (ongoing) / Strategia de Specializare Inteligentă ()*

⁹ *Strategia Națională de Competitivitate 2014 – 2020 (ongoing)*

¹⁰ *Strategia Națională de Reducere a Sărăciei 2014-2020 (ongoing)*

3.1 Logica intervenției

În conformitate cu analiza SWOT, din cele 28 de nevoi identificate, 24 pot fi considerate prioritare pentru intervenția prin PNDR și vor fi susținute prin măsuri în cadrul celor șase priorități de dezvoltare rurală. Celelalte nevoi vor putea fi abordate în mod complementar în cadrul programelor operaționale sectoriale, în acord cu AP Ro și programelor de finanțare Națională.

3.1.1 Coerența priorităților PNDR cu provocările Acordului de Parteneriat pentru perioada 2014 - 2020

Mai jos este prezentată justificarea nevoilor identificate. Acestea sunt exprimate în primul rând în raport cu cele trei provocări prezentate în AP Ro, și în al doilea rând printr-o succintă prezentare care arată relația dintre nevoile selectate pentru FEADR și cele șase domenii prioritare pentru dezvoltarea rurală, precum și a domeniilor de interes (focus areas), inclusiv tematicile transversale (cross-cutting). Se va pune accent pe lecțiile învățate din perioada de programare 2007-2013 și pe continuarea sprijinului acelor măsuri ce au avut un impact pozitiv în perioada anterioară.

Competitivitatea

Creșterea competitivității (menționată în AP Ro la pct.1 "Provocările de dezvoltare") din agricultură, silvicultură și sectorul alimentar este crucială pentru îmbunătățirea performanțelor și revitalizarea zonelor rurale, crearea de locuri de muncă și, prin urmare, esențială pentru această strategie. Există un bun potențial de creștere a producției de alimente de calitate, de modernizare a sectorului în general, de schimbare a statutului de țară importatoare în țară exportatoare, Investițiile pentru creșterea competitivității, în ferme în unitățile de procesare a produselor agricole, sunt necesare pentru realizarea unei creșteri economice accelerate, care va conduce, în final, la convergența veniturilor cu nivelul UE. Îmbunătățirea performanței sectorului va avea efecte pozitive asupra stabilității micro și macro-economice, va contribui la asigurarea unui echilibru al consumului alimentar și a securității agro-alimentare, creșterea ponderii exploatațiilor agricole comerciale în total exploatații și generarea de locuri de muncă, inclusiv la absorbția surplusului de forță de muncă din agricultură.

Un număr însemnat din nevoile identificate sunt priorități direct legate de creșterea competitivității. Acestea includ necesitatea unor acțiuni pentru a îmbunătăți performanța economică și accesul pe piață - a fermelor - prin modernizarea și restructurarea acestora, creșterea volumului producției agricole de calitate, stimularea continuării modernizării unităților de prelucrare și comercializare, inclusiv diversificarea, extinderea și promovarea producției agricole și alimentare cu valoare adăugată mare, a mărcilor alimentare de calitate.

Modernizarea și dezvoltarea sectorului de procesare asigură pe de o parte menținerea locurilor de muncă și pe de altă parte de crearea de noi locuri de muncă. De asemenea, diversificarea activităților agricole oferă oportunități de creștere a veniturilor agricole. Este

esențială acordarea sprijinului pentru reînnoirea generațiilor de manageri ai exploatațiilor agricole în scopul stimulării nivelului investițiilor și a procesului de inovare, cu efect direct asupra veniturilor locuitorilor din spațiul rural.

Alte nevoi din perspectiva creșterii competitivității se referă la dezvoltarea unor lanțuri scurte de aprovizionare și a infrastructurii aferente, sprijinirea de acțiuni de cooperare inclusiv pentru stabilirea de lanțuri agro-alimentare scurte, în vederea valorificării și comercializării mai eficiente a produselor pe piețele agroalimentare.

Dezvoltarea capitalului uman influențează puternic competitivitatea. Aceasta este o componentă a provocării de dezvoltare "Omenii și societatea", descrisă în AP Ro. Ea devine în următoarea perioadă o temă transversală pentru abordarea nevoilor legate de competitivitate, determinată pe de o parte de ponderea ridicată a populației ocupate în agricultură, dar cu un nivel redus de instruire, iar pe de altă parte de necesitatea calificării fermierilor și adaptării cunoștințelor acestora la contextul modern (tehnologii, cunoștințe generale privind schimbările climatice, etc). Nevoile prioritare pentru dezvoltarea capitalului uman au fost exprimate în analiza SWOT în următoarele direcții: formare profesională și o mai bună integrare a rezultatelor cercetării.

Îmbunătățirea informării și formării profesionale (inclusiv învățarea pe tot parcursul vieții), precum și adaptarea curriculei la nevoile reale sunt esențiale pentru creșterea competitivității în sectorul agroalimentar și forestier. Prioritatea care rezultă din analiza SWOT și analiza nevoilor este de a corela mai bine educația și formarea profesională cu nevoile agriculturii, silviculturii, și a creșterii nivelului de constientizare a fermierilor cu privire la beneficiile de mediu.

Necesitățile descrise mai sus vor fi abordate în special prin acțiuni în domeniile prioritare 1, 2 și 3, cum este prezentat în **Anexa 1**.

Celelalte nevoi legate de creșterea competitivității, vor fi abordate prin **Programul Operațional Competitivitate** (cercetare - dezvoltare, Agenda Digitala) și **Programul Operațional Capital Uman** (modernizarea sistemului de învățământ agricol).

Resursele naturale

Gestionarea durabilă a resurselor naturale reprezintă o prioritate a strategiei de dezvoltare rurală 2014-2020, fiind reflectată și în analiza SWOT. În AP Ro resursele naturale se regăsesc sub provocarea de dezvoltare 4, gestionarea acestora fiind susținute financiar și din FEADR prin PNDR și transversal prin celelalte domenii prioritare. Nevoile identificate ca prioritare în această strategie se referă la biodiversitate și zonele cu înaltă valoare naturală, gestionarea durabilă a pădurilor și accesibilitate, extinderea zonelor forestiere, calitatea apei și a solului, emisiile de gaze cu efect de seră (GES) și adaptarea la schimbările climatice. Intervențiile PNDR vor contribui la limitarea amprentei de carbon provenită din agricultură și promovarea adaptării la schimbările climatice în agricultură și în zonele rurale. Instruirea și serviciile de consultanță vor juca un rol important în informarea și pregătirea în domeniile menționate cu privire la cerințele obligatorii legate de

mediu și schimbări climatice, cu privire la modernizarea fermei, inovare, competitivitate și antreprenoriat pe parte de DR.

Calitatea mediului și biodiversitatea sunt supuse presiunii din perspectiva procesului natural și a activităților economice. Există o nevoie stringentă de a îmbunătăți condițiile de mediu și de a promova practici durabile în agricultură și în economie, în general. Terenurile cu înalta valoare naturală (HNV) a căror suprafață reprezintă aproximativ 16% din totalul terenurilor agricole și silvice sunt un factor important pentru biodiversitate. Strategia Națională și Planul Național de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității 2013-2020, care transpune în plan național strategia UE în domeniul biodiversității, trebuie să fie completată pe baza progreselor realizate prin măsurile susținute prin actualul PNDR .

Creșterea suprafeței împădurite constituie o nevoie prioritară, aceasta contribuind la procesul de adaptare la schimbările climatice și la reducerea emisiilor de GES. Se estimează că suprafețe semnificative de teren agricol sunt afectate de diverse fenomene de degradare a solului fiind potrivite pentru împădurire.

Există o corelare puternică între nevoia de promovare a biodiversității și împăduririi și nevoia de formare și consultanță la nivel local pentru a promova bunele practici în agricultură și silvicultură cu privire la peisaj și managementul ecosistemelor. Aceste concepte sunt relativ noi în România și există potențial pentru ca aceste idei să fie consolidate în cultura fermierilor și silvicultorilor.

Nevoia de sustenabilitate a întreprinderilor, a locurilor de muncă, a comunităților și ecosistemelor impune, de asemenea, o protecție mai bună a resurselor de apă și sol și a sistemelor de management integrate. Un sprijin prioritar trebuie acordat pregătirii și consilierii specializate care să vizeze, în special în zonele cu risc ridicat, atingerea standardelor de calitate a apei și protecția resurselor de sol ca modalitate de adaptare la schimbările climatice. Modernizarea sistemelor de irigații este o altă nevoie complementară care va contribui la reducerea pierderilor de energie și de apă și la îmbunătățirea eficienței globale a resurselor.

Cu toate că nivelul emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din agricultură este în general scăzut, depozitarea gunoierului de grajd ridică serioase probleme. Tendința de abandonare a sistemelor extensive de cultura și producție și adoptarea de sisteme intensive pune o presiune ascendentă în ceea ce privește contribuția agriculturii, silviculturii și industriei alimentare la emisiile de GES (prin creșterea numărului de animale și a cantităților de gunoi de grajd) și asupra amprentei de carbon (prin creșterea nivelului de mecanizare a lucrărilor agricole). Comunitățile vor trebui, de asemenea, să adopte practici mai eficiente privind producerea de energie. Prin urmare, o nevoie prioritară este promovarea acțiunilor menite să abordeze aceste probleme, inclusiv pentru adoptarea și utilizarea energiilor regenerabile. În ceea ce privește biomasa, dispunem de un potențial ridicat dar încă insuficient valorificat, atât în cadrul proceselor de producție cât și pentru creșterea bunăstării populației rurale.

Adaptarea la schimbările climatice răspunde nevoilor legate de conservare a resurselor naturale și este, în consecință, o prioritate pentru strategia PNDR. Sunt necesare acțiuni pentru a sprijini adaptarea "accelerată" a fermierilor, procesatorilor și comunităților rurale la schimbările climatice prin îmbunătățirea gestionării durabile a apei și protecției solului. Acest lucru va fi susținut și prin transferul de cunoștințe, stimularea inovării și adaptarea rezultatelor cercetării la nevoile reale ale sectorului..

Necesitățile descrise mai sus vor fi abordate în special prin acțiuni în domeniile prioritare 4 și 5, așa cum sunt prezentate în **Anexa 2**, cu o alocare financiară de xx% din fondurile programului.

Alte nevoi prioritare legate de resursele naturale vor fi abordate prin **Programul Operațional Infrastructura mare** (transport, mediu și energie), **Programul Operațional Competitivitate** (cercetare - dezvoltare, Agenda Digitală) și **Programul Operațional Capital Uman** (modernizarea sistemului de învățământ agricol)

Oamenii și societatea, dezvoltarea locală

Nevoile prioritizate în această categorie se referă la: reducerea sărăciei și riscului de excluziune socială, un nivel mai bun de educație, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor de bază, sprijin pentru mediul de afaceri și pentru extinderea pe piața locală, conservarea și promovarea patrimoniului local, precum și încurajarea și consolidarea dezvoltării locale prin abordarea LEADER. PNDR are ca obiectiv îmbunătățirea standardului de viață în mediul rural, inclusiv prin dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii, prin oferirea de servicii de bază comparabile cu zonele urbane și prin reducerea decalajului de venituri dintre rural și urban.

Sărăcia este persistentă în zonele rurale din România, fiind asociată îndeaproape cu grupurile dezavantajate, fermierii de subzistență, cu acces limitat la oportunități de îmbunătățire a veniturilor și de a reduce sărăcia. Există o mare nevoie de a sprijini populația din zonele rurale prin oferirea de cursuri și specializări de scurtă durată în vederea perfecționării și dobândirii de cunoștințe și abilități noi. De asemenea, complementaritatea cu alte fonduri este importantă, astfel consilierea și asistența specializată pot sprijini populația rurală să creeze și să dezvolte noi activități non-agricole aducătoare de venit.

Necesitatea de a aborda această provocare socială este o prioritate, în special pentru a asigura transferul persoanelor ocupate în agricultura de subzistență, în activități non-agricole dacă sunt asistați de o formare profesională specializată în vederea atingerii unor standarde de viață mai înalte.

Diversificarea exploatațiilor agricole și a altor întreprinderi existente prin orientarea lor către sectorul non-agricol nu constituie doar un răspuns logic la cerințele pieței, aflată în plină schimbare, ci va ajuta și la **absorbția surplusului forței de muncă eliberate din sectorul agricol**. Crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile, înființarea și consolidarea afacerilor,

dezvoltarea de produse, servicii și activități care generează locuri de muncă și un venit suplimentar sunt esențiale pentru îmbunătățirea standardelor de viață din zonele rurale. Atragerea tinerilor calificați ca actori în zonele rurale este o metodă sustenabilă de regenerare și consolidare a comunităților rurale. Abordarea acestei nevoi are legătură cu progresul social și economic în general, inclusiv cu îmbunătățirea accesului la bunuri și servicii publice și private, la produsele alimentare și tehnice, la domeniile profesionale și educaționale.

O infrastructură rurală bine dezvoltată și funcțională reprezintă baza pentru dezvoltarea economică în zonele rurale.

Renovarea și dezvoltarea satelor și mai ales, îmbunătățirea infrastructurii, protejarea resurselor de apă și aer nu sunt doar o cerință esențială pentru îmbunătățirea calității vieții și creșterea atractivității zonelor rurale, ci și un element esențial în utilizarea eficientă a resurselor și **protecția** mediului. Îmbunătățirea/extinderea rețelelor de alimentare cu apă și de canalizare/tratare a apei reziduale, precum și a unor activități de protejare a moștenirii rurale pot contribui la eforturile comune de asigurarea dezvoltării durabile în comunitățile rurale. Realizarea unei infrastructuri rurale adecvate contribuie în mod esențial la dezvoltarea activităților economice în spațiul rural, la creșterea ponderii serviciilor și implicit a locurilor de muncă.

Sprrijinirea conservării patrimoniului local și a tradițiilor contribuie nu numai la sporirea calității vieții în zonele rurale, ci stimulează activitățile de turism rural, dezvoltarea mărcilor locale și crearea de locuri de muncă. Sprijinul pentru această nevoie stimulează și continuă progresul înregistrat prin sprijinul alocat prin PNDR 2007-2013.

Direcțiilor menționate anterior li se adaugă abordarea LEADER, care este destinată să ajute populația rurală să-și cunoască mai bine nevoile de dezvoltare, resursele naturale de care dispun în vederea adoptării unor decizii colective pentru dezvoltarea și îmbunătățirea potențialului de care dispun, pe termen lung.

Deși LEADER nu a atins încă impactul dorit în România în perioada 2007-2013, există un real potențial pentru ca abordarea să se bucure de mai mult succes în ceea ce privește dezvoltarea sustenabilă a teritoriilor rurale și prin urmare, aceasta este o prioritate ce trebuie sprijinită prin viitorul PNDR. Nevoile prioritare identificate includ simplificarea procedurilor administrative, creșterea capacității managerilor GAL, conștientizarea populației rurale cu privire la oportunitățile de a se implica mai mult în dezvoltarea comunităților lor locale, etc.

Implementarea cu succes a PNDR 2014-2020 va depinde, pe lângă sprijinul pentru abordarea nevoilor prioritare descrise mai sus în această secțiune, de disponibilitatea și de sprijinul pentru dezvoltarea ideilor, proiectelor și activităților noi, inovative, pentru promovarea dezvoltării afacerilor și comunităților rurale. Există o nevoie prioritară de a împărtăși cunoștințele și experiența prin conectarea oamenilor în cadrul unei rețele naționale de dezvoltare rurală bine organizată și gestionată. Scopul rețelei nu este numai de

a sprijini eficiența politicii de dezvoltare rurală, ci și de a facilita crearea de sinergii, de a încuraja cunoașterea, precum și de a contribui la obiectivele Parteneriatului European pentru Inovare (PEI) cu privire la Productivitatea și Sustenabilitatea Agriculturii.

Îmbunătățirea educației, a politicii de formare profesională (inclusiv învățarea pe tot parcursul vieții), precum și a curriculei și a modalităților de furnizare sunt esențiale pentru România în scopul creării de locuri de muncă, îmbunătățirii serviciilor (publice și private), reducerii sărăciei (în special pentru grupurile vulnerabile, inclusiv șomeri pe termen lung, persoane ocupate în agricultura de subsistență, persoane cu dizabilități și romi), realizării progresului și a stabilității sociale.

Nevoile descrise mai sus vor fi abordate în principal prin acțiunile din prioritatea 6, așa cum se arată în **Anexa 3**, cu o alocare financiară combinată de xx% din fondurile programului.

Alte nevoi prioritare legate de provocarea pentru dezvoltare Oameni și societate, vor fi abordate prin Programul Operațional Infrastructura mare (infrastructura rutieră, infrastructura apă/apă uzată), **Programul Operațional Regional** (IMM-uri, turism), **Programul Operațional Competitivitate** (cercetare - dezvoltare, Agenda Digitala) și **Programul Operațional Capital Uman** (modernizarea sistemului de învățământ agricol, instruire și formare profesională în sectorul non-agricol pentru populația rurală).

3.1.2 Nevoi care nu se finanțează din FEADR dar care pot avea impact asupra implementării PNDR 2014-2020

Reducerea abandonului școlar din mediul rural

Abandonul școlar este un fenomen care s-a accentuat în ultimii ani mai ales în rândul grupurilor vulnerabile fiind generat atât de veniturile scăzute, cât și de infrastructura și serviciile locale slab dezvoltate. Fenomenul este mai accentuat în mediul rural cu efecte negative asupra dezvoltării sociale și a economiei locale.

Modernizarea sistemului de învățământ agricol

În general, agricultura necesită aptitudini și competențe care sunt relevante pentru dezvoltarea unui sector agricol competitiv, bazat pe cunoaștere, orientat către piață este necesar un corp profesoral bine pregătit și curricule adecvate care să ofere o educație și calificări adecvate (managementul fermei, producția animală și vegetală, mediu și schimbări climatice, afaceri și management financiar, antreprenoriat, dezvoltare rurală, inovare, marketing, dezvoltarea produselor, economie, etc).

Sprijinul pentru nevoile prezentate mai sus vor fi asigurate prin acțiuni finanțate în cadrul **Programului Operațional Capitalul Uman** (modernizarea sistemului de învățământ în general și a învățământului agricol).

Solutionarea problemelor privind functionarea pietei funciare, inclusiv masuri de comasare a terenurilor agricole

Pentru accesarea măsurilor din cadrul PNDR 2014 -2020 proprietarii de teren au nevoie de un sistem imobiliar eficient, transparent și rentabil care să fie operațional și dinamic, și care să contribuie la accelerarea investițiilor în sectorul agricol și forestier. De asemenea, un astfel de sistem ar trebui să ajute la comasarea parcelelor agricole și să sprijine transferul exploatațiilor de la generațiile în vârstă către tinerii fermieri.

Dezvoltarea sistemului de cadastru și carte funciară prin sprijinirea creării unui sistem național al cadastrului care să ofere siguranță titlului de proprietate, promovarea reformei funciare și gruparea eficientă a terenurilor pentru susținerea obiectivelor de dezvoltare a României prin acțiuni finanțate prin **Programul Operațional Regional**

Dezvoltarea unor servicii de e-guvernare locale, regionale și naționale adecvate

Locuitorii spațiului rural și actorii din sectorul agro-alimentar ar trebui să aibă acces la o gamă de servicii de calitate asemănătoare cu cele din alte State Membre ale UE, inclusiv la diseminarea informațiilor, înregistrarea pentru inițiative și scheme, participare la procese de consultare, accesarea serviciilor de ajutor pe bază TIC pentru populația rurală (privind ocuparea forței de muncă, educația, formulare de date, identificare, mobilitate, aspecte sociale, de impozitare și financiare, etc.).

Îmbunătățirea serviciilor publice accesibile cetățenilor din toate grupurile sociale pe întreg teritoriul României ar conduce la o eficiență mai mare a politicilor și programelor de dezvoltare socio-economică și de mediu, la sporirea eficienței și eficacității intervențiilor finanțate de FEADR în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală și la reducerea disparităților în ce privește calitatea vieții între zonele rurale și urbane.

Sprajinul pentru nevoia prezentată mai sus va fi asigurată prin acțiuni finanțate în cadrul **Programului Operațional Capacitate Administrativă**

3.1.3. Instrumentele financiare

Mediul de afaceri rural a manifestat un interes deosebit pentru dezvoltarea proiectelor de dezvoltare rurală, în absența resurselor proprii, asigurarea cofinanțării necesare realizării acestora a fost dependentă de sistemul bancar. Pentru remedierea problemelor întâmpinate în dezvoltarea proiectelor în mediul rural, începând cu anul 2005, Guvernul României a elaborat un pachet de acte normative pentru creditarea și garantarea împrumuturilor pentru investiții, în special pentru asigurarea cofinanțării proiectelor realizate din fondul SAPARD. Programul „Fermierul” de stimulare a investițiilor în agricultură a constituit componenta principală a acestui pachet și principalul instrument pentru creșterea absorbției fondurilor comunitare de pre-aderare (SAPARD).

În paralel, a fost alimentată cu fonduri bugetare și o schemă de garantare a creditului rural pentru facilitarea accesului la credite al beneficiarilor Programului SAPARD prin acordarea

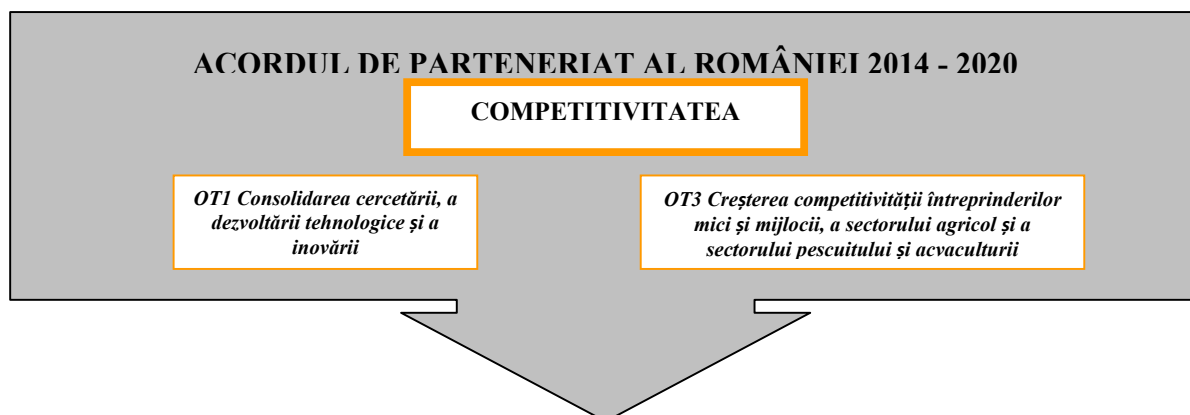
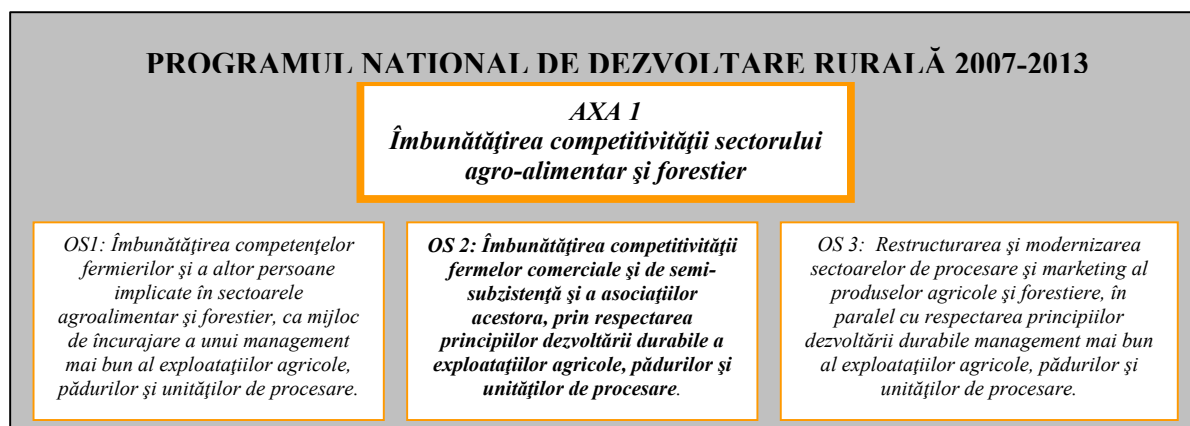
de garanții ce acopereau 100% valoarea creditului și respectiv, preluarea riscului de creditare.

Două instituții financiare au fost desemnate să gestioneze schema de garantare: Fondul de Garantare a Creditului Rural IFN – SA (FGCR) și Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii (FNGCIMM). Aceste două instituții financiare sunt deocamdată singurele înregistrate de Banca Națională a României în Registrul Special al Instituțiilor Financiare Nebancare ce operează pe piața de garanții bancare din România. Contribuția acestor fonduri la implementarea Programului SAPARD, s-a concretizat prin accelerarea absorbției.

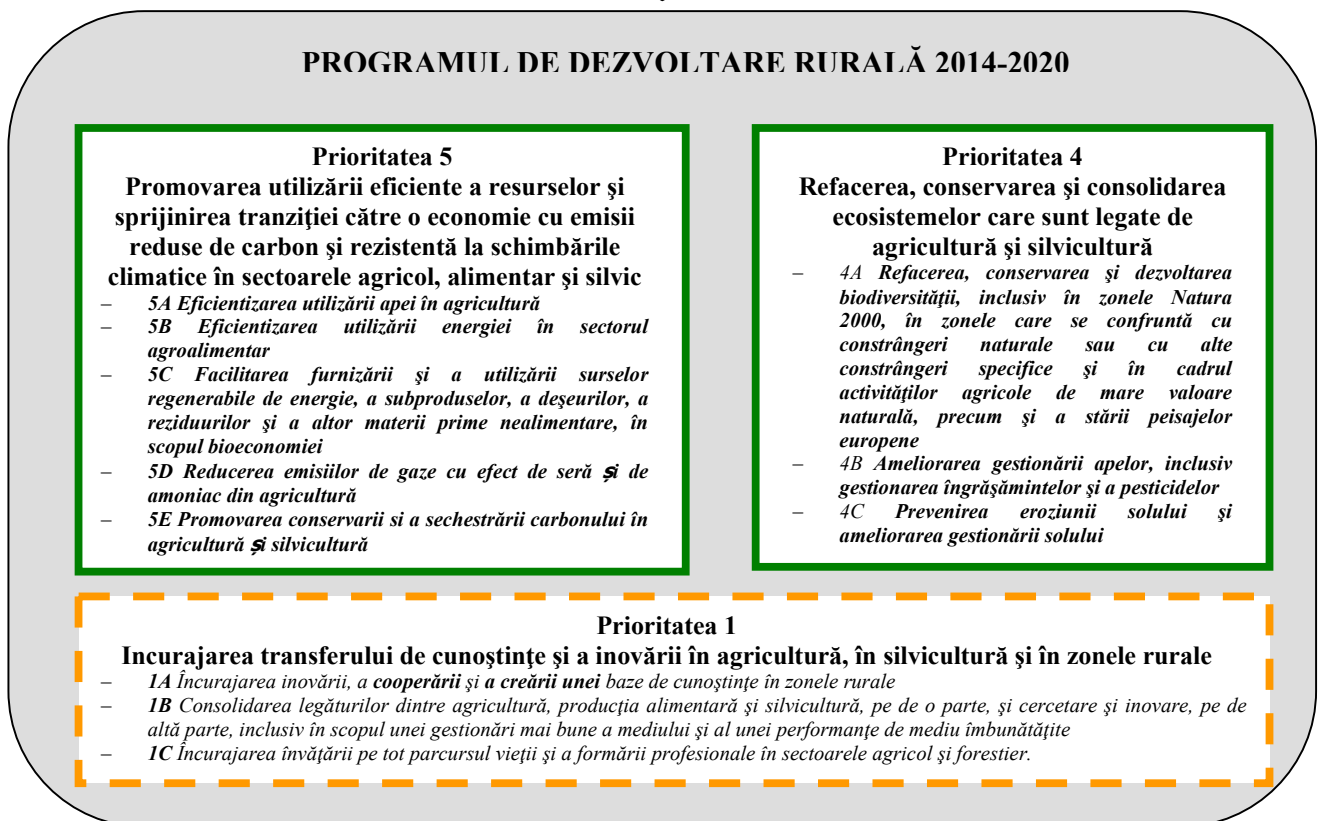
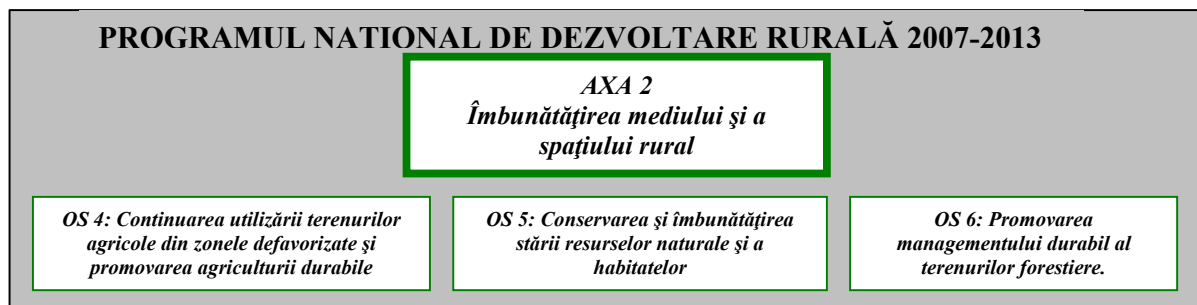
Experiența pozitivă a programului SAPARD și necesitatea dezvoltării unui instrument financiar care să crească accesibilitatea solicitanților PNDR la sistemul de credit al instituțiilor financiar bancare de pe piață pentru obținerea de credite pentru cofinanțarea contribuției private a condus la crearea unor scheme de garantare a creditelor pentru beneficiarii măsurilor de investiții private cofinanțate de FEADR finanțate din PNDR: (i) schema de garantare pentru agricultură și (ii) schema de garantare pentru IMM-uri.

Întrucât sectorul agricol va rămâne, cu certitudine, pentru o perioadă lungă de timp cel mai important contribuitor pentru activitatea economică și viabilitatea socială a spațiului rural, este prioritară crearea unui „fond de creditare” și continuarea schemelor de garantare pentru a asigura sursele de finanțare necesare beneficiarilor PNDR în perioada 2014-2020. Acest sistem articulat creditare-garantare, constituie o prioritate și trebuie să fie funcțional odată cu începerea implementării noului program de dezvoltare rurală.

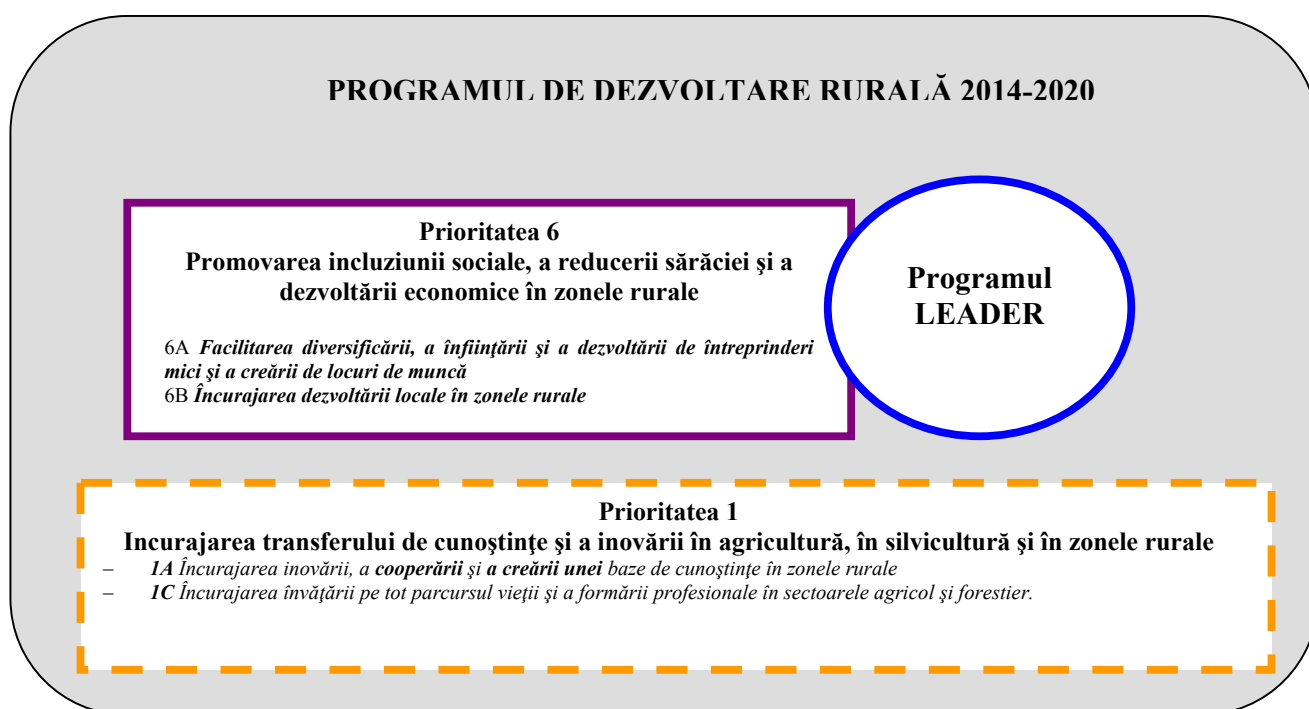
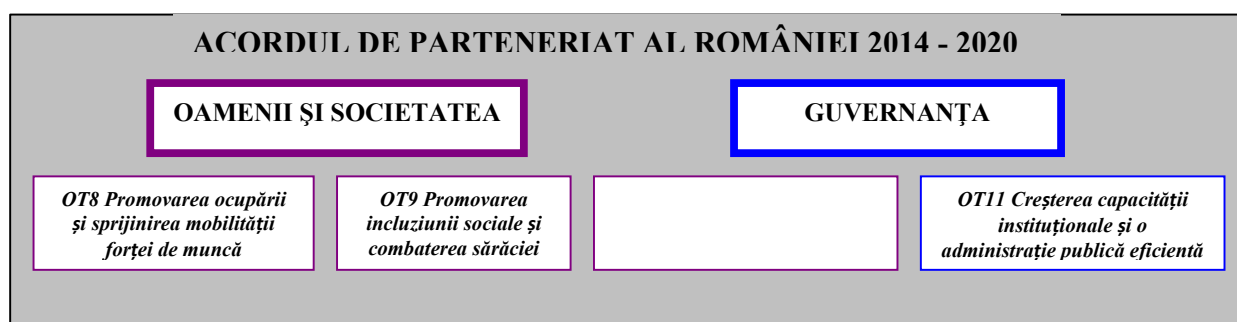
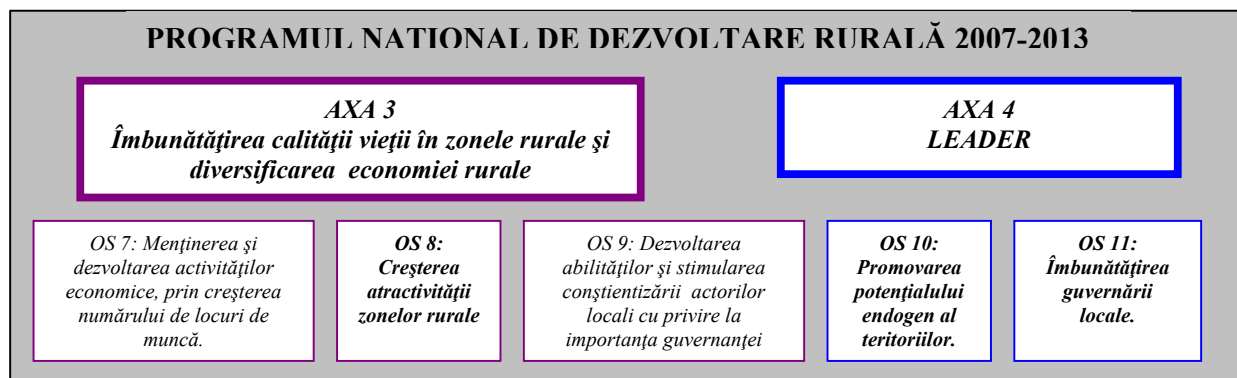
Anexa 1

Anexa 2

Anexa 3

Prioritatea 1

Incurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale

1A Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale

Creșterea competitivității și a viabilității activităților din sectorul agro-alimentar, forestier și a zonelor rurale poate fi susținută doar dezvoltarea unei baze de cunoștințe susținută de o cercetare științifică adaptată acestor cerințe, prin promovarea inovării și cooperării între toți actorii implicați. Sunt necesare cunoștințe legate de modernizarea fermei și viabilitatea afacerilor agricole, managementul pădurilor, adaptarea la schimbările climatice, inclusiv adaptarea tehnologiei inovatoare din rețelele europene și internaționale la condițiile din România. Procesatorii ar putea beneficia foarte mult de cercetarea aplicată pentru noi procese tehnologice, eficientizarea producției, tendințele consumatorilor și testarea pieței, etc. Locuitorii din spațiul rural au nevoie de acces la rezultatele cercetării care să-i ajute să diversifice activitățile nonagricole și să valorifice bio-resursele de care dispun, să susțină și să transforme comunitățile rurale în locuri atractive pentru locuit.

Îmbunătățirea competențelor și cunoștințelor de bază în rândul fermierilor și deținătorilor de păduri, precum și al lucrătorilor din industria alimentară (în materie de management, marketing, procesare, siguranță și igienă alimentară, etc.) și promovarea rezultatelor cercetării și a inovării se poate realiza prin acțiuni de informare, formare profesională și dobândire de cunoștințe, activități demonstrative în conformitate cu prevederile **Articolul 15 Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare**.

În același timp, acțiuni de informare și diseminare vor viza schimburi de experiență și proiecte demonstrative menite să încurajeze cooperarea în rândul fermierilor și deținătorilor de păduri, adoptarea de tehnologii, metode și practici inovative, sprijinirea creării de rețele, clustere și grupuri de producători în conformitate cu **Articolul 36 Cooperare**.

Pe termen mediu și lung, acțiunile enumerate vor servi la diversificarea activităților în zonele rurale în contextul Art. 18 *Investiții în active fizice*, Art.20 *Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor* - în special a tinerilor fermieri și, la creșterea conștientizării și adaptării la schimbările climatice și încurajarea adoptării de practici agricole și silvice prietenoase cu mediul (inclusiv practici folosite în agricultura ecologică în conformitate cu Art. 30 *Agricultura ecologică*).

1B Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite

Consolidarea legăturilor dintre nevoile practice ale fermierilor și silvicultorilor și activitatea de cercetare va avea în vedere inițierea de grupuri operationale prin intermediul Parteneriatului European pentru Inovare în agricultura și sprijinirea de servicii de informare care să vină în întâmpinarea nevoilor reale ale fermierilor și deținătorilor de păduri, inclusiv a grupurilor de producători. Grupurile operaționale vor fi înființate de părți interesate precum fermieri, cercetători, consultanți și întreprinderi implicate în sectorul agroalimentar, relevante pentru îndeplinirea obiectivelor PEI.

Sprijinul din cadrul acestei măsuri se acorda prin intermediul activitatilor de cooperare așa cum sunt definite în Art.36 din propunerea de regulament de dezvoltare rurala. Astfel, vor fi sprijinite acțiunile care vizează facilitarea schimbului de expertiză și de bune practici și stabilirea unui dialog între fermieri și comunitatea cercetătorilor și facilitarea incluziunii tuturor părților interesate în procesul de schimb de cunoștințe.

Prin acest sprijin se urmărește promovarea unui sector agricol și silvic eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor, viabil din punct de vedere economic, productiv, competitiv, cu emisii reduse, benefic pentru mediu, care să acționeze în direcția unor sisteme de producție agroecologică și să funcționeze în armonie cu resursele naturale esențiale de care depinde activitatea agricolă și silvică.

1C Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier

Având în vedere nivelul scăzut al competențelor și cunoștințelor de bază în rândul fermierilor și deținătorilor de păduri precum și insuficiența cursurilor de formare profesională în general, este nevoie de servicii sustenabile pentru a crește nivelul de pregătire al fermierilor și deținătorilor de păduri, precum și al lucrătorilor din industria alimentară (în materie de management, marketing, procesare, siguranță și igienă alimentară, etc.) în conformitate cu **Articolul 15** *Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare*. De servicii de formare și informare vor beneficia fermieri în vederea transformării exploatațiilor acestora în unele viabile, orientate către piață, adaptate standardelor europene.

Cursurile de formare profesională pentru fermierii și deținătorii de păduri vor asigura dezvoltarea abilităților și competențelor necesare în vederea îmbunătățirii generale a viabilității fermelor, a integrării mai bune pe piață (de exemplu, prin extinderea către activități de procesare, marketing, ambalare, promovare, etc.), precum și în vederea creșterii nivelului de conștientizare cu privire la efectele schimbărilor climatice (inclusiv prin adoptarea de instrumente de management al riscurilor), managementului durabil al pădurilor și avantajelor practicilor prietenoase cu mediul.

Formarea profesionala continua va servi la completarea cunostintelor tinerilor fermieri în contextul Art.20 *Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor*, la creșterea conștientizării și adaptării la schimbările climatice și încurajarea adoptării de practici agricole și silvice prietenoase cu mediul (inclusiv practici folosite în agricultura ecologică în conformitate cu Art. 30 *Agricultura ecologică*..

Măsurile propuse pentru atingerea celor trei domenii aferente **priorității 1 - Incurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale** asigură complementaritatea și respectarea angajamentelor din AP Ro referitoare la finanțarea din PNDR pentru:

a) provocarea 2 în materie de dezvoltare - „Oamenii și societatea” și obiectivul tematic nr. 10 - Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții care include:

- **sprijinirea formării profesionale și a achiziției de competențe în gestionare agricolă**, practici agricole durabile, îmbunătățirea calității și utilizarea noilor tehnologii specifice agriculturii și silviculturii;

- **sprijinirea activităților demonstrative pentru transferul de cunoștințe referitoare la noile practici în domeniu; informare, schimburi pe termen scurt și vizite** în interiorul UE în scopul promovării schimbului de bune practici;

b) provocarea 1 în materie de dezvoltare - „Competitivitate” și obiectivul tematic nr. 1: Consolidarea cercetării, a dezvoltării tehnologice și a inovării care include:

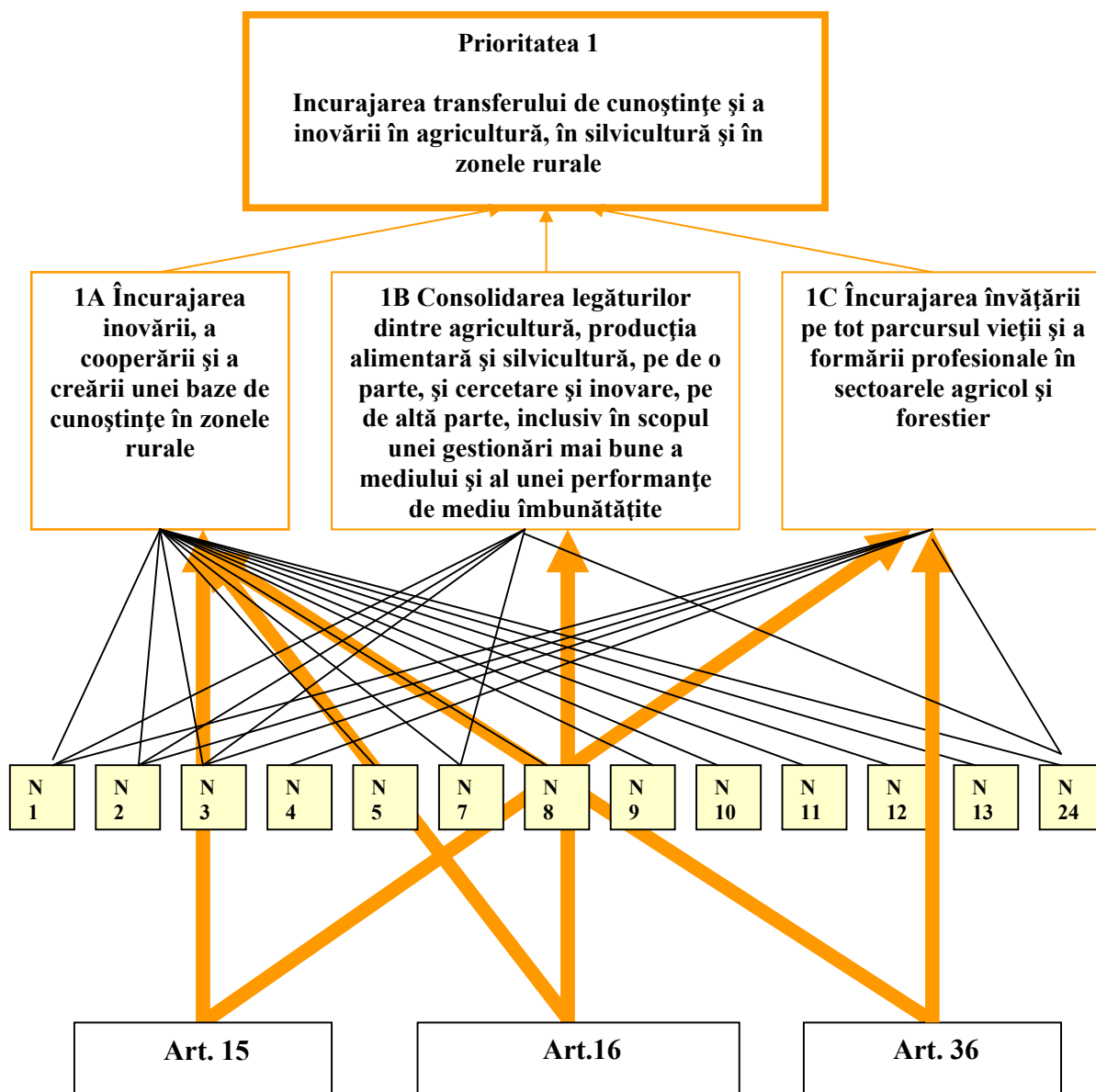
- **crearea și oferirea de servicii de consultanță, în vederea îmbunătățirii performanței economice și de mediu**

- **colaborarea între agricultură/industria agroalimentară, industria forestieră, pescuit și acvacultură și industria alimentară și sistemele de consultanță, educație și cercetare în contextul proiectelor pilot, al dezvoltării de produse, practici, procese și tehnologii noi etc.**

- **înființarea unor grupuri operaționale (fermieri, cercetători, consultanți), care vor participa la Parteneriatul European pentru Inovare „Productivitatea și durabilitatea agriculturii”**

b) provocarea 3 în materie de dezvoltare— „Resursele” și obiectivul tematic nr. 4 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele care include:

- **oferirea de consultanță și, acolo unde se justifică, asistență pentru investiții în furnizare ecologică și în măsuri de eficientizare energetică, precum și în trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon și rezistentă la schimbările climatice, cu accent deosebit asupra agriculturii**

Prioritatea 2

Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor

2A Îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor și facilitarea restructurării și modernizării fermelor, în special în vederea creșterii participării și orientării către piața, cât și a diversificării agricole

Pentru îmbunătățirea performanței a exploatațiilor agricole, a modernizării și atingerea potențialului de producție un rol important îl au investițiile de modernizare a construcțiilor fermei, modernizarea echipamentelor și utilajelor tehnice, îmbunătățirea calității activelor fixe.

Pentru atingerea obiectivelor acestui domeniu de intervenție se propune continuarea procesului de modernizare și adaptare a fermelor la cerințele pieței și care să asigure îmbunătățirea performanței și a sustenabilității exploatației agricole.

Având în vedere structura exploatațiilor agricole, se propune ca sprijinul să se acorde

exploatațiilor agricole și silvice în conformitate cu **Articolul 18** *Investiții în active fizice* pentru investiții care se adresează:

- creșterii performanței generale a fermelor, precum modernizarea construcțiilor fermei, modernizarea echipamentelor și utilajelor tehnice, îmbunătățirea calității activelor productive și al accesului intern,
- facilitării accesului la exploatațiile agricole și silvice

pentru a îmbunătăți eficiența costurilor și creșterea productivității muncii,

Vor fi încurajate exploatațiile agricole din domeniul creșterii animalelor, care asigură o mai bună valorificare a producției agricole vegetale și obținerea unor produse cu o valoare adăugată mare. Creșterea bovinelor va fi susținută în special în zonele în care capacitatea pășunilor și fânețelor este subutilizată, evitând deprecierea valorii naturale a acestor suprafețe și a stării peisajului. În sectorul pomicol se va acorda sprijin pentru modernizarea exploatațiilor, înființarea de plantații noi, și reconversia plantațiilor pomicole.

În mod complementar, se va asigura îmbunătățirea accesului la acțiunile de informare și diseminare a rezultatelor, serviciile de consultanță, la rezultatul activităților de cercetare din domeniul tehnologic, economic, de protecție a mediului, de adaptare la schimbările climatice și la acțiuni de cooperare pentru lanțuri scurte de aprovizionare.

2B Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor

Îmbunătățirea productivității în activitatea agricolă și orientarea exploatațiilor agricole către piață, poate fi stimulată prin sprijinirea tinerilor pentru preluarea conducerii fermelor.

Sprrijinul poate fi acordat tinerilor fermieri care se stabilesc pentru prima dată într-o exploatare agricolă ca șefi ai acestora în conformitate cu **Articolul 20 Dezvoltarea exploatareilor și a întreprinderilor**. Sprrijinul se acordă și pentru investițiile necesare pentru a se conforma standardelor Uniunii care se aplică producției agricole, inclusiv celor privind normele de securitate a muncii.

Tinerii fermieri, reprezintă categoria de bază care poate să îmbunătățească productivitatea exploatareilor agricole și creșterea accesului pe piață.

Tinerii fermieri trebuie să aibă acces la instruire specifică pentru a-i ajuta să îmbunătățească nivelul de performanță general, să dezvolte durabil exploatareile agricole pe care le gestionează și să-și diversifice sursele de venit, etc. De asemenea vor beneficia de informare și diseminare a rezultatelor, servicii de consultanță, rezultatele activităților de cercetare din domeniul tehnologic, economic, de protecție a mediului, de adaptare la schimbările climatice. Tinerii fermieri vor putea participa la acțiuni de cooperare pentru lanțuri scurte de aprovizionare.

Măsurile propuse pentru atingerea celor două domenii aferente **priorității 2 - Creșterea viabilității exploatareilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor** asigură complementaritatea și respectarea angajamentelor din AP Ro referitoare la finanțarea din PNDR pentru:

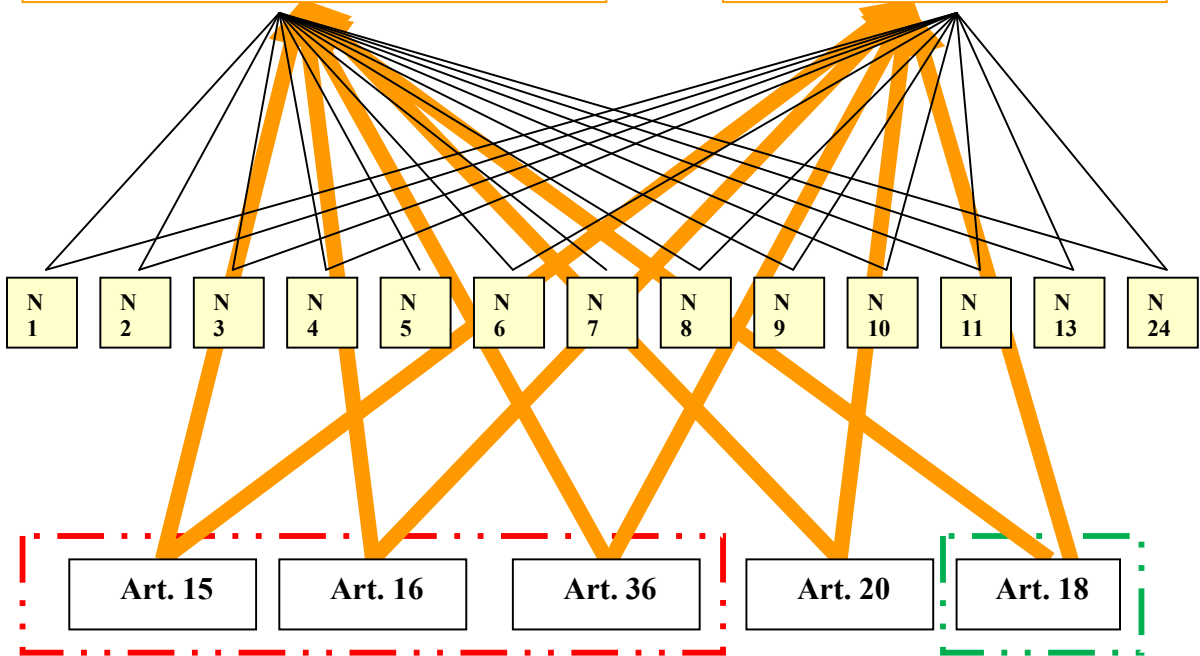
a) provocarea 1 în materie de dezvoltare - „Competitivitate” și obiectivul tematic nr. 3 - Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor, a sectorului agricol și a sectorului pescuitului și acvaculturii care include:

- acțiuni pentru **îmbunătățirea performanței economice și pentru restructurarea și modernizarea agriculturii**, în special în vederea **creșterii participării și orientării către piețe**, precum și pentru **diversificarea activităților agricole**.
- **facilitarea reinnoirii generațiilor în sectorul agricol**

Prioritatea 2
Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor

2A Îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor și facilitarea restructurării și modernizării fermelor, în special în vederea creșterii participării și orientării către piață, cât și a diversificării agricole

2B Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor

Prioritatea 3

Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale și gestionării riscurilor în agricultură

3A Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțului agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale

Atingerea unui nivel mai ridicat de competitivitate în domeniul agroalimentar poate fi asigurat printr-o mai bună procesare a produselor agricole, creșterea valorii adăugate pentru produsele agricole și îmbunătățirea organizării pieței de desfacere prin promovarea în cadrul piețelor locale a lanțurilor scurte de aprovizionare.

Pentru atingerea obiectivelor acestui domeniu vor fi promovate investiții în dezvoltarea și modernizarea unor capacități de procesare și comercializare a produselor agricole, care respectă standardele comunitare includ tehnologii moderne și facilități pentru creșterea eficienței și productivității întreprinderilor, dezvoltarea produselor alimentare inovatoare și a mărcilor locale, dar și pentru extinderea și diversificarea gamei de produse în conformitate cu **Articolul 18** *Investiții în active fizice*. Unitățile își vor putea procura utilaje și tehnologii în vederea creșterii productivității și capacității de marketing, să introducă inovații și idei noi de management (inclusiv printr-un acces mai bun la rezultatele cercetărilor și la serviciile de consultanță).

Complementar prin strategiile de dezvoltare locală, odată cu finalizarea legislației și asistementului de implementare fermierii și grupurile de fermieri pot fi sprijiniți să participe la schemele naționale și comunitare., pentru a aduce valoare adăugată producției din sectorul agricol și de procesare cu un efect pozitiv asupra producătorilor și consumatorilor. De asemenea având la baza abordarea Leader *vor fi sprijinite* grupurile de producători din domeniul agricol și silvic pentru a-și îmbunătăți și adapta producția la cerințele pieței locale (incluzând aspectele legate de aprovizionare, calitate).

Fermierii (inclusiv grupurile de fermieri) și procesatorii au nevoie de sprijin tehnic (inclusiv studii de fezabilitate și de planuri de afaceri, de promovare, etc.) și de acces la acțiuni de informare și diseminare a rezultatelor activităților de cercetare din domeniul tehnologic, economic, de protecție a mediului, de adaptare la schimbările climatice și la acțiuni de cooperare pentru lanțuri scurte de aprovizionare (art.15, și art. 36)

3B Sprijinirea gestionării și a prevenirii riscurilor la nivelul exploatațiilor

Producția agricolă este profund dependentă de schimbările climatice, situație care impune facilitarea accesului fermierilor și deținătorilor de păduri la fonduri care să compenseze, parțial, pierderile rezultate în urma dezastrelor naturale sau altor fenomene nefavorabile și să permită refacerea activelor fizice afectate și securizarea venitului. O asigurare adecvată trebuie să acopere pierderile cauzate de bolile animalelor și plantelor, infestarea cu

dăunători, diverse fenomene climatice (inundații, secete, eroziune etc.), incidente de mediu (deversări de deșeuri toxice, etc.).

În conformitate cu **Articolul 37** *Gestionarea riscurilor* sprijinul se acordă sub forma unor contribuții financiare la fonduri mutuale destinate plății de compensații financiare fermierilor pentru pierderile economice cauzate de fenomene climatice nefavorabile sau de izbucnirea unei boli a animalelor sau a plantelor, de infestare cu dăunători sau de un incident de mediu. De asemenea, se pot acorda compensații fermierilor pentru o scădere drastică a veniturilor lor.

Măsurile propuse pentru atingerea celor două domenii aferente **priorității 3 - Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale și gestionării riscurilor în agricultură** asigură complementaritatea și respectarea angajamentelor din AP Ro referitoare la finanțarea din PNDR pentru:

a) provocarea 1 în materie de dezvoltare - „Competitivitate” și obiectivul tematic nr. 3 - Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor, a sectorului agricol și a sectorului pescuitului și acvaculturii care include:

- acțiuni pentru **îmbunătățirea performanței economice a producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul alimentar prin programe de calitate**, adăugând valoare produselor agricole, **prin promovarea pe piețe locale prin dezvoltarea circuitelor scurte de aprovizionare** etc.
- acțiuni de sprijinire a activităților de prevenire și gestionare a riscurilor agricole.

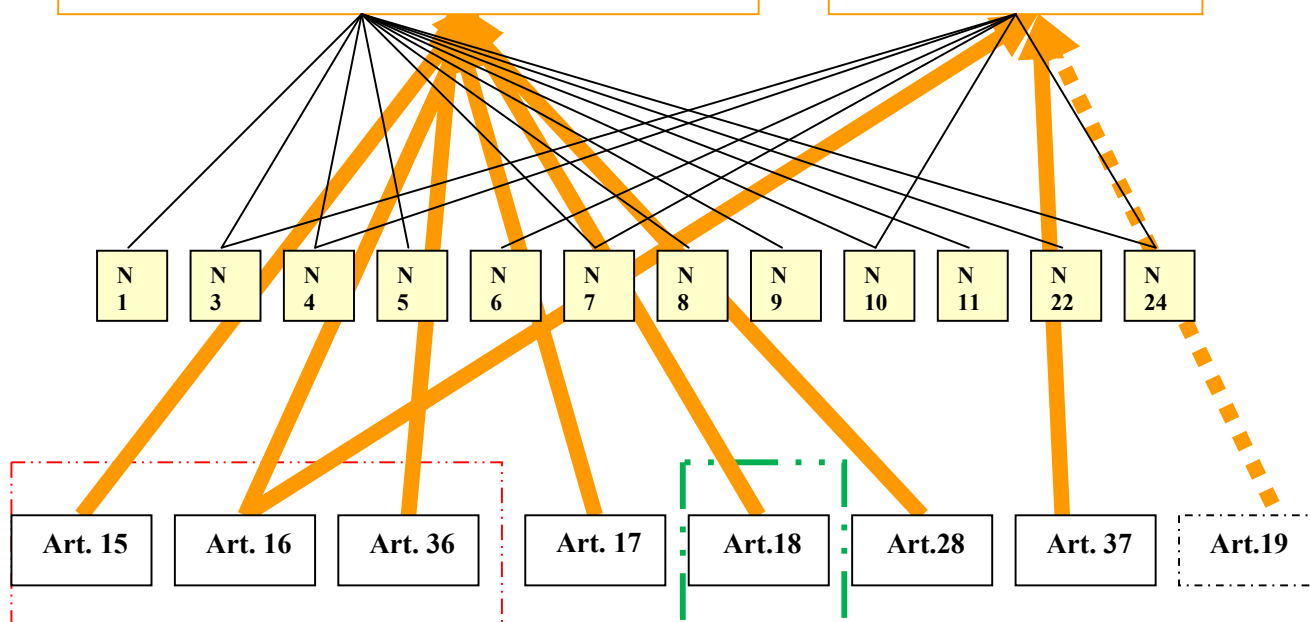
b) provocarea 3 în materie de dezvoltare— „Resursele” și obiectivul tematic nr. 4 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele care include:

- acțiuni de **creștere a eficienței energetice prin reducerea consumului de energie primară în agricultură și în procesarea alimentelor**
- facilitarea furnizării și **utilizării de surse de energie regenerabile în sectorul agricol** (produse secundare, deșeuri, reziduuri și alte materii prime nealimentare)

Prioritatea 3
Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale și gestionării riscurilor în agricultură

3A Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțului agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și organizațiilor interprofesionale

3B Sprijinirea gestionării și a prevenirii riscurilor la nivelul exploatațiilor

Prioritatea 4

Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură

4A Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice și în cadrul activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene

România dispune de o mare diversitate biologică, fiind țara în care se regăsesc cele mai multe regiuni bio-geografice din Europa, respectiv 5 din cele 11 identificate la nivelul UE, ariile de protecție de interes european (Natura 2000) acoperind 22,7% din teritoriul țării.

Conservarea biodiversității reprezintă un obiectiv important al strategiei de dezvoltare rurală pentru perioada 2014-2020. Biodiversitatea în România, ca și la nivel global, este amenințată de o serie de factori precum intensivizarea agriculturii, abandonul practicilor agricole extensive, schimbările climatice, poluarea, extinderea spațiului locuit, etc.

Pentru contracararea acestor amenințări România va implementa măsuri de conservare a biodiversității pe terenuri agricole și forestiere, de menținere a practicilor agricole tradiționale, extensive, bazate pe o utilizare redusă a inputurilor, de stimulare în vederea continuării activităților agricole în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, de sprijinire a agriculturii ecologice, precum și de conservare a diversității genetice.

Măsurile de conservare a biodiversității pe terenuri agricole, de promovare a practicilor agricole tradiționale, extensive, bazate pe o utilizare redusă a inputurilor vor fi implementate în baza **articolului 29**, urmând ca pachetele de agromediu din actualul PNDR să fie menținute, totodată avându-se în vedere analiza oportunității dezvoltării de noi pachete care să contribuie la protejarea speciilor sălbatice sau conservarea habitatelor importante la nivel european/internațional.

Suprafețe extinse de terenuri agricole sunt afectate de constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice, care se manifestă prin condiții climatice, condiții specifice ale terenului și solului mai puțin favorabile. Din acest motiv productivitatea agricolă este limitată, iar aceste zone sunt amenințate de fenomenul de abandon, fenomen care poate afecta atât biodiversitatea cât și viabilitatea acestor zone. Prin sprijinul acordat în baza **articolului 32** o suprafață semnificativă de terenuri agricole afectate de constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice va fi menținută în circuitul agricol și în consecință abandonul acestor terenuri va fi evitat.

Agricultura ecologică este un sistem dinamic în România, cu un potențial cert de dezvoltare, fapt ilustrat de ritmul accelerat de creștere din ultimii ani (o creștere medie anuală de circa 20%; o triplare a numărului de operatori în 2011 față de 2010; o creștere de

aproape 7 ori a numărului de operatori în 2011 față de 2007; 98,7% dintre operatori sunt producători agricoli, iar diferența o reprezintă segmentul de procesare și comercializare). Având în vedere multiplele funcții de protecție a mediului pe care le îndeplinește practicarea agriculturii ecologice, vor fi sprijinite în perioada 2014 – 2020 atât acțiunile privind conversia fermelor la agricultura ecologică, cât și menținerea acestei practici în cadrul fermelor certificate. Sprijinul pentru conversia și/sau continuarea practicării agriculturii ecologice trebuie susținut prin combinarea acestui sprijin cu cel oferit pentru încurajarea procesării producției ecologice.

Pentru a avea efectul așteptat, măsura de agromediu va fi completată și de acțiuni de constientizare și promovare a bunelor practici în agricultură și silvicultură conform **articolului 15**. Pentru a atinge obiectivele măsurii de agromediu beneficiarii vor fi instruiți asupra metodelor de producție agricolă compatibile cu protecția și îmbunătățirea mediului, a peisajului și caracteristicilor sale, a resurselor naturale, a solului și a diversității genetice.

Pe lângă axarea directă pe gestionarea suprafețelor agricole HNV, există și nevoia de a identifica și de a încuraja abordări inovatoare și integrate pentru a promova viabilitatea și sustenabilitatea socio-economică a sistemelor agricole HNV. Aici pot fi incluse acțiuni de cooperare între fermieri, folosirea inovatoare a tehnologiei informațiilor, etc, acțiuni sprijinite în baza **Articolul 36** sau prin intermediul GAL-urilor (**Programul Leader – Articolele 42 – 45**)

4B Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor

Conservarea și gestionarea durabilă a resurselor de apă reprezintă unul dintre cele mai importante obiective în domeniul protecției mediului.

Deși, în prezent, resursele de apă se găsesc, în general, în stare bună, tendința tot mai mare de utilizare a substanțelor chimice în agricultură sub presiunea intensivizării prezintă un risc real de poluare a apelor cu nitrați.

Ca urmare, în acesta arie de intervenție vor fi incluse măsuri care vor contribui la reducerea acestui risc, respectiv aplicarea cerințelor de agro-mediu și climă în vederea reducerii sau chiar a eliminării utilizării îngrășămintelor chimice, aplicarea practicilor de agricultură ecologică precum și a practicilor de prevenire a infiltrării nitraților în sol prin promovarea culturilor verzi. Pe lângă aceste acțiuni mai există și alte intervenții, care vor fi sprijinite prin celelalte priorități ale PNDR, care vor aduce un aport important la gestionarea durabilă a resurselor de apă (de ex. sprijinul acordat pentru înființarea și modernizarea fermelor pentru respectarea normelor Directivei Nitrați).

Utilizarea de substanțe chimice (îngrășăminte, pesticide), gestionarea inadecvată a deșeurilor și a gunoiului de grajd în agricultură afectează în mod direct calitatea apei. Prevederile **articolului 18** oferă posibilitatea finanțării investițiilor în achiziționarea de mașini și echipamente sau aplicarea de tehnologii care vor contribui la menținerea sau îmbunătățirea calității apei.

Sprejinierea practicarii agriculturii ecologice (**Articolul 30**), precum și incurajarea practicilor de agricultură extensivă promovate prin schemele de agromediū (**Articolul 29**) care constau în aplicarea unor cerințe de management ce depasesc standardele minime obligatorii (GAEC, SMR), vor contribui, de asemenea, la protejarea calitatii resurselor de apa.

Sesiunile de constientizare, informare și formare a fermierilor cu privire la bunele practici agricole și buna lor aplicare, realizate în baza **articolului 15**, precum și oportunitățile oferite de acțiunile de cooperare (**articolul 36**) vor contribui, totodată, la reducerea impactului negativ al activităților agricole asupra calității apelor. În același timp, îmbunătățirea competențelor fermierilor va conduce la asigurarea atingerii obiectivelor propuse.

4C Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului

România dispune de soluri de bună calitate, însă o bună parte dintre acestea sunt afectate de diverse fenomene de degradare.

Fenomenele climatice extreme și practicile inadecvate de management agricol cresc riscul de degradare a solului prin eroziunea cauzată de ape și de vânt, salinizare/alcalinizare, compactarea solului, scăderea biodiversității solului și scăderea materiei organice. În unele regiuni (în special în sudul, sud-estul și estul României), aceste amenințări contribuie din ce în ce mai mult la un risc crescut de deșertificare, de scădere a productivității și chiar de marginalizare a suprafețelor agricole și abandonare a activităților agricole.

În vederea reducerii efectelor negative generate de fenomenele climatice extreme și de practicile inadecvate de management agricol asupra solului, se va încuraja aplicarea unor măsuri specifice de protecție a resurselor de sol prin intermediul schemelor de **agromediū (articolul 29)**, măsuri ce depasesc nivelul standard minim prevazut de GAEC.

Impactul pozitiv asupra calității solului urmare a aplicării măsurii de agromediū va fi consolidat de sprijinul acordat prin **Articolul 32**.

Metodele de producție ecologică care vor fi aplicate în baza **Articolului 30** vor avea, de asemenea, un efect benefic asupra calității solului.

Totodată, împădurirea terenurilor agricole cu specii forestiere adecvate, în baza **articolului 22**, în principal în acele zone unde terenul este mai puțin potrivit pentru utilizare agricolă, contribuind la stoparea proceselor de degradare.

Sesiunile de constientizare, informare și formare a fermierilor cu privire la bunele practici agricole și buna lor aplicare, realizate în baza **articolului 15**, precum și oportunitățile oferite de acțiunile de cooperare (**articolul 36**) vor contribui, de asemenea, la reducerea impactului activităților agricole asupra calității solului.

Măsurile propuse pentru atingerea celor trei domenii aferente **priorității 4 - Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și**

silvicultură asigură complementaritatea și respectarea angajamentelor din AP Ro referitoare la finanțarea din PNDR pentru:

a) provocarea 4 în materie de dezvoltare – „Resursele” și obiectivul tematic 6 Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor care include:

- restaurarea, păstrarea și îmbogățirea ecosistemelor dependente de agricultură și silvicultură

b) provocarea 4 în materie de dezvoltare– „Resursele” și obiectivul tematic 5 Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și a gestionării riscurilor care include:

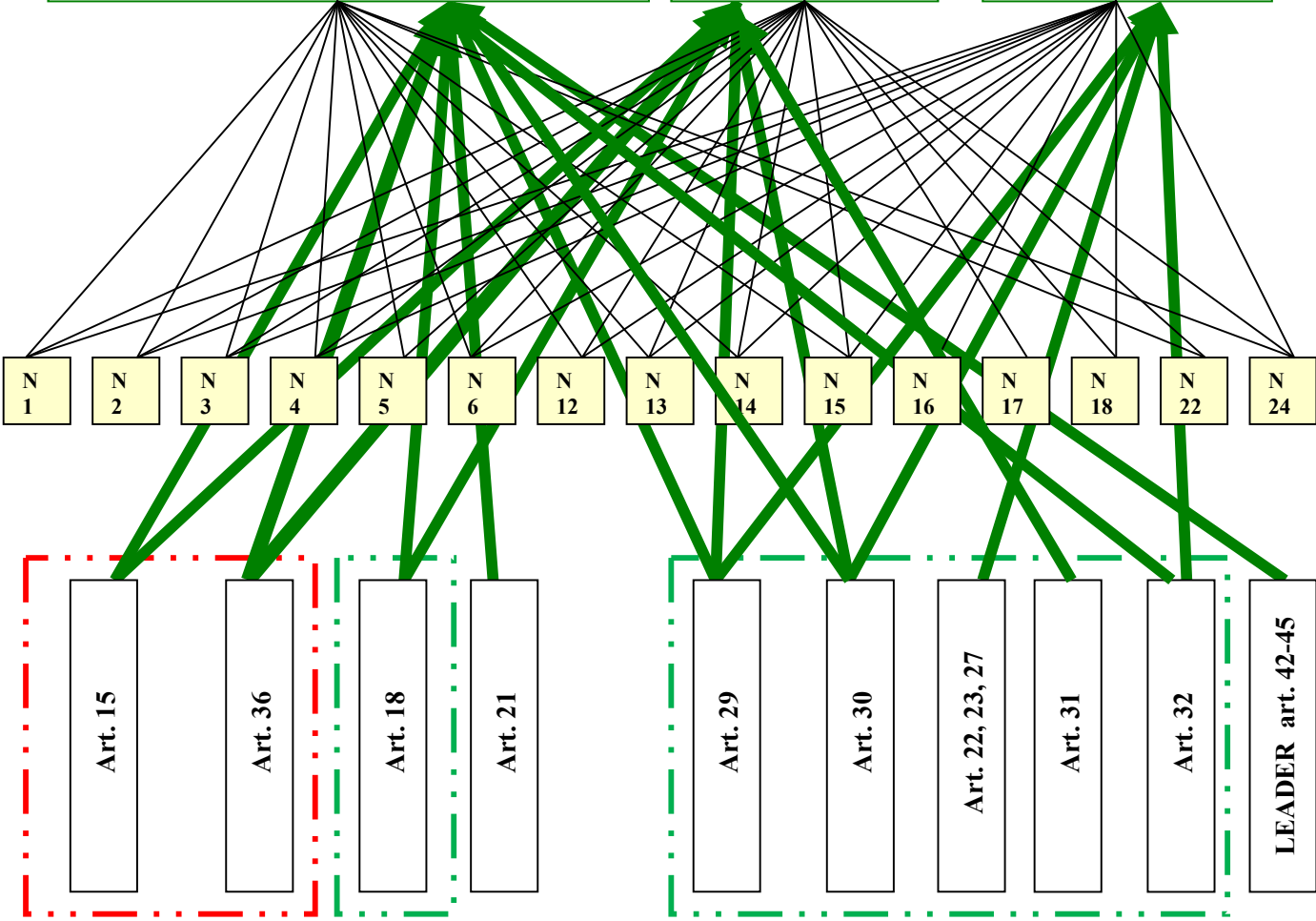
- **creșterea eficienței utilizării apei** în agricultură;
- **conservarea solului** și a stocului său de carbon prin practici de gestionare a terenurilor, precum cultivare redusă, culturi de iarnă și plantarea de păduri;
- **menținerea diversității genetice** prin susținerea varietăților locale de culturi și rase de animale.

Prioritatea 4
Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură

4A Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice și în cadrul activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene

4B Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor

4C Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului

Prioritatea 5

Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic

5A Eficientizarea utilizării apei în agricultură

Resursele de apă dulce ale României sunt reduse și distribuite neuniform, țara noastră fiind încadrată în categoria țărilor cu resurse sărace în apă. Pe o bună parte a teritoriului se manifestă fenomenul de secetă, fapt ce conduce la scăderea resurselor de apă, uneori până la cca.30% din cele ale unui an normal. Schimbările climatice manifestate prin secetă au impact asupra resurselor de apă disponibile în România, în special în mediul rural. În vederea creșterii eficienței utilizării apei și a adaptării la efectele negative generate de schimbările climatice se vor sprijini investițiile în modernizarea și extinderea sistemului de irigații, precum și investițiile în infrastructura necesară pentru dezvoltarea și adaptarea agriculturii și a silviculturii, susținute prin **articolul 18**.

Practicile agricole sprijinite prin schemele de agromediu în baza **articolului 29**, care suplimentează și completează cerințele privind eco-condiționalitate (cross-compliance) contribuie, de asemenea, la economisirea apei, reducând scurgerile de suprafață și crescând retenția apei în sol.

Cooperarea utilizatorilor de apă în agricultura, precum și a comunităților de fermieri prin asociere și adoptarea în comun de bune practici în scopul eficientizării consumului de apă, va fi sprijinită potrivit acțiunilor furnizate de **Articolul 36**.

De asemenea, având în vedere nivelul scăzut de conștientizare în rândul fermierilor și al comunităților rurale cu privire la efectele schimbărilor climatice asupra disponibilităților resurselor de apă, aceștia vor beneficia de sesiuni de informare, conștientizare și formare realizate prin intermediul **articolului 15**.

5B Eficientizarea utilizării energiei în sectorul agroalimentar

În România, consumul de energie în agricultură și silvicultură a înregistrat un trend crescător în perioada 2007 – 2011 (de la 260 kTOE la 432kTOE), în timp ce, consumul de energie în industria alimentară s-a diminuat cu aproximativ 20% (de la 697 kTOE în 2007 la 564 kTOE în 2011). În anul 2011, consumul de energie din agricultură reprezintă 1,9% iar cel din industria alimentară 2,5% din totalul consumului de energie (egal cu cel din UE27).

În contextul obiectivului de creștere cu 20% a eficienței energetice prevăzut de Strategia europeană 2020 în vederea atenuării efectelor schimbărilor climatice, strategia de dezvoltare rurală a României va susține investițiile în modernizarea fermelor și a unităților de procesare prin achiziționarea de noi tehnologii și realizarea de construcții care să contribuie la reducerea consumului de energie. Aceste acțiuni, implementate în baza

articolului 18, vor avea, de asemenea, ca efect reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (GES).

De asemenea, este necesară încurajarea aplicării practicilor inovative, sprijinirea informării permanente și a formării fermierilor, detinatorilor de padure și locuitorilor din zonele rurale în domeniul eficienței energetice, precum și sprijinirea cooperării acestora potrivit **articolelor 15 și 36**.

5C Facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei

În România există o gamă variată de resurse de energie regenerabilă provenite din agricultură și silvicultură, însă nivelul de utilizare al acestora este scăzut (1,7% din producția totală de energie regenerabilă provine din sectorul agricol, comparativ cu 10,6% în UE27). Pentru încurajarea creșterii producției și a utilizării energiei din surse regenerabile, materii prime nealimentare, subproduse, deșeuri, reziduuri, vor fi sprijinite atât investițiile pentru înființarea de culturi cu specii forestiere cu ciclu scurt de producție, cât și pentru achiziționarea de tehnologii de producere și transport a energiei obținute, în baza **articolelor 18 și 20**.

De asemenea, se va încuraja și susține aplicarea practicilor inovative, informarea permanentă și formarea fermierilor, detinatorilor de padure și locuitorilor din zonele rurale în domeniul furnizării și utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul dezvoltării bioeconomiei prin **articolului 15**. Totodată pentru creșterea eficienței acestor acțiuni va fi sprijinită cooperarea celor implicați, potrivit **articolelor 36 și 55**.

5D Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură

În România, nivelul emisiilor de GES provenite din agricultură este redus, obiectivul strategiei de dezvoltare rurală pentru perioada de programare 2014-2020 fiind menținerea unui nivel scăzut al acestora. Cu toate acestea, emisiile de gaze cu efect de seră provenite din depozitarea și aplicarea în teren a gunoii de grajd sunt în continuare ridicate din cauza facilităților inadecvate de depozitare și din cauza echipamentelor învechite folosite pentru aplicarea în teren. Prin **articolul 18** vor fi sprijinite investiții pentru uzul individual și/sau al comunităților rurale în facilități și echipamente moderne pentru depozitarea și aplicarea gunoii de grajd și a nămolului de epurare, în utilaje folosite în agricultura pentru reducerea amprentei GES precum și tehnologii care contribuie la susținerea unei economii cu un nivel scăzut de carbon.

Practicile agricole extensive promovate prin **articolul 29** vor contribui, de asemenea, la reducerea emisiilor de GES prin sechestrarea carbonului în sol.

Transferul de cunoștințe și acțiunile de informare a fermierilor și a comunităților rurale cu privire la înțelegerea și integrarea conceptului de economie cu emisii reduse de GES sunt

acțiuni complementare celorlalte măsuri și se vor implementa în baza **articolului 15**. Cooperarea potrivit **Articolului 36** va sprijini diseminarea de bune practici în vederea reducerii amprentei de carbon.

5E Promovarea conservării și a sechestrării carbonului în agricultură și silvicultură

Creșterea suprafețelor împădurite contribuie la îndeplinirea obiectivelor globale cu privire la reducerea emisiilor de CO₂ și adaptarea la efectele schimbărilor climatice. Totodată, prin împădurirea terenurilor agricole se urmăresc atingerea și a altor obiective de mediu, precum reducerea eroziunii solului, îmbunătățirea capacității de retenție a apei, îmbunătățirea calității aerului, etc.

Investițiile pentru creșterea suprafețelor împădurite și promovarea unui management durabil al pădurilor vor fi susținute în baza **articolului 22**.

Practicarea unui sistem agricol extensiv care asigură un bun management al solului contribuie la conservarea și sechestrarea carbonului pe terenuri agricole, acesta fiind promovat prin schemele de agromediu conform **articolului 29**.

Pentru însușirea conceptelor de bază cu privire la gestionarea terenurilor agricole și forestiere în scopul conservării și sechestrării carbonului trebuie realizate acțiuni de informare, conștientizare a fermierilor și detinatorilor de păduri. Acestea vor fi realizate prin intermediul **articolului 15**, în timp ce prin **articolul 36** vor fi încurajate acțiunile de cooperare.

Măsurile propuse pentru atingerea celor cinci domenii aferente **priorității 5 - Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic** asigură complementaritatea și respectarea angajamentelor din AP Ro referitoare la finanțarea din PNDR pentru:

a) provocarea 4 în materie de dezvoltare– „Resursele” și obiectivul tematic 4 Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele care include:

- **acțiuni de sprijinire a reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră în sectorul afacerilor, pescuitului, acvaculturii, agriculturii și silviculturii** mai ales prin exploatarea potențialului de **management al terenurilor și de sechestrare a carbonului**
- acțiuni de **creștere a eficienței energetice prin reducerea consumului de energie primară în agricultură și în procesarea alimentelor**
- facilitarea furnizării și **utilizării de surse de energie regenerabile în sectorul agricol** (produse secundare, deșeuri, reziduuri și alte materii prime nealimentare)

b) provocarea 4 în materie de dezvoltare– „Resursele” și obiectivul tematic 6 Protecția mediului și promovarea eficienței utilizării resurselor care include:

- crearea unui **sistem durabil de irigații și de gestionare a apei**, precum și a unor practici de combatere a schimbărilor climatice în domeniul utilizării apelor.
- **îmbunătățirea calității solului** prin investiții de reducere a proceselor de eroziune, compactare, salinizare, alunecări de teren și pierderi sau materii organice și **a apei** prin investiții în instalații pentru tratarea apei reziduale.

Prioritatea 5
Promovarea utilizării eficiente a resurselor și
sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse
de carbon și rezistență la schimbările climatice în
sectoarele agricol, alimentar și silvic

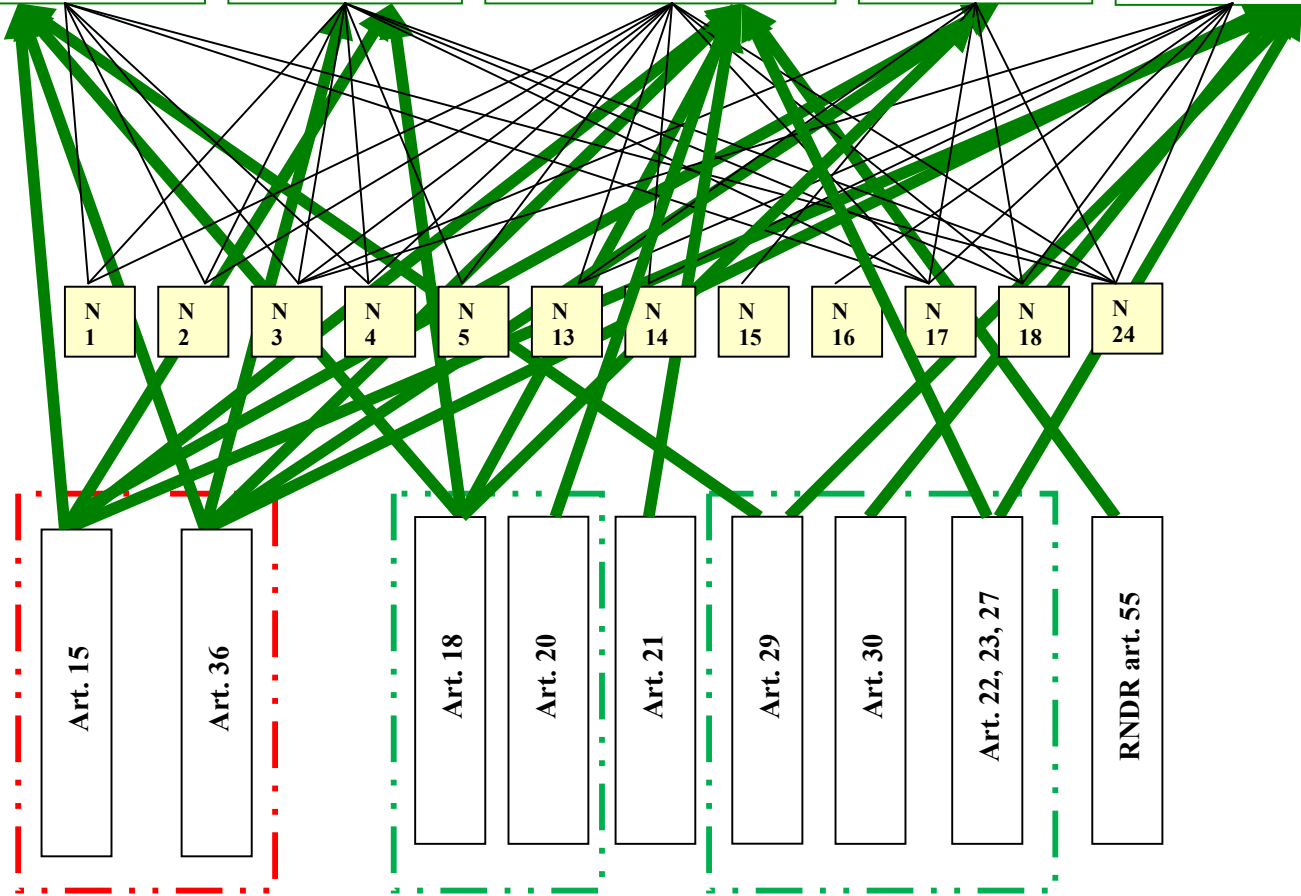
5A Eficientizarea utilizării apei în agricultură

5B Eficientizarea utilizării energiei în sectorul agroalimentar

5C Facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei

5D Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură

5E Promovarea conservării și a sechestrării carbonului în agricultură și silvicultură

Prioritatea 6

Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale

6A Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici și a creării de locuri de muncă

În zonele rurale activitatea principală o reprezintă agricultura, astfel că o mare parte a populației rurale este ocupată în agricultură și obțin venituri din această activitate. Datorită suprafețelor mici de teren agricol, a lipsei utilajelor agricole și a accesului la credite, multe exploatații agricole sunt de subzistență. Pentru crearea de locuri de muncă și pentru creșterea veniturilor populației rurale se impune diversificarea activităților și promovarea afacerilor la scară mică.

Dezvoltarea exploatațiilor agricole și a întreprinderilor neagricole ar trebui să aibă drept scop promovarea ocupării forței de muncă și crearea de locuri de muncă de calitate în zonele rurale, menținerea locurilor de muncă deja existente, reducerea fluctuațiilor sezoniere. Ar trebui încurajate atât proiectele care integrează simultan agricultura, turismul rural, prin promovarea turismului durabil în zonele rurale, cât și investițiile în surse de energie regenerabile.

Crearea și dezvoltarea de noi activități economice se poate realiza în conformitate cu **Articolul 18** *Investiții în active fizice*, prin promovarea investițiilor în diversificarea către activități neagricole, inclusiv furnizarea de servicii destinate agriculturii și silviculturii.

Fermierii sau membrilor unei gospodării agricole care își diversifică activitatea prin practicarea unor activități neagricole pot primi sprijin în conformitate cu **Articolul 20** *Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor*.

Sunt necesare acțiuni de informare și diseminare a rezultatelor activităților de cercetare din domeniul tehnologic, economic, de protecție a mediului, de adaptare la schimbările climatice și la acțiuni de cooperare pentru lanțuri scurte de aprovizionare. În plus utilizarea tehnologiilor și echipamentelor inovative contribuie la menținerea viabilității și a unei economii rurale conectate la realitățile prezente.

6B Incurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Pentru diminuarea decalajelor care persistă încă între mediul rural și cel urban și pentru crearea unor condiții decente de viață populației rurale este necesar să se continue procesul de renovare a satelor și de dezvoltare a infrastructurii rurale.

În conformitate cu **Articolul 21** *Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale* pot fi realizate investiții în crearea, îmbunătățirea și extinderea tuturor tipurilor de infrastructuri la scară mică, inclusiv investiții în domeniul energiei din surse regenerabile și al economisirii energiei. De asemenea, pot fi realizate investiții în crearea, îmbunătățirea sau

extinderea serviciilor locale de bază destinate populației rurale, inclusiv a celor de agrement, pentru întreținerea, refacerea și modernizarea patrimoniului cultural și natural al satelor, al peisajelor rurale și al siturilor de înaltă valoare naturală, inclusiv cu aspectele socioeconomice conexe, precum și acțiuni de sensibilizare ecologică;

Un rol important în acțiunile de dezvoltare a comunităților locale îl are programul LEADER prin care sunt promovate inițiativele și strategiile de dezvoltare locale conform **Articolelor 42 – 45**. LEADER încurajează teritoriile rurale să exploreze modalități noi prin care să devină sau să rămână competitive, să-și valorifice bunurile la maxim și să depășească dificultățile pe care le-ar putea întâmpina, cum ar fi o populație cu tendință de îmbătrânire, niveluri reduse ale prestării serviciilor sau absența posibilităților de angajare. Astfel, LEADER contribuie la îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale, atât a familiilor de fermieri, cât și a populației rurale în sens mai larg, abordând problemele rurale din perspectivă globală. De exemplu, competitivitatea în producerea hranei, asigurarea unui mediu plăcut și crearea de locuri de muncă pentru populația locală sunt aspecte care se sprijină reciproc și care necesită abilități specifice, tehnologii corespunzătoare și servicii care trebuie abordate ca un ansamblu coerent, cu ajutorul unor măsuri de adecvate. Cooperarea poate ajuta GAL-urile să își intensifice activitățile locale și să le permită rezolvarea anumitor probleme sau sporirea valorii resurselor locale.

Informarea populației rurale se poate fi realiza prin intermediul rețelei rurale naționale (**Articolul 55**) având ca scop: sporirea gradului de implicare a părților interesate în implementarea dezvoltării rurale; ameliorarea calității punerii în aplicare a programelor de dezvoltare rurală; informarea publicului larg și a potențialilor beneficiari cu privire la politica de dezvoltare rurală și oportunitățile de finanțare; încurajarea inovării în agricultură, producția alimentară, silvicultură și zonele rurale.

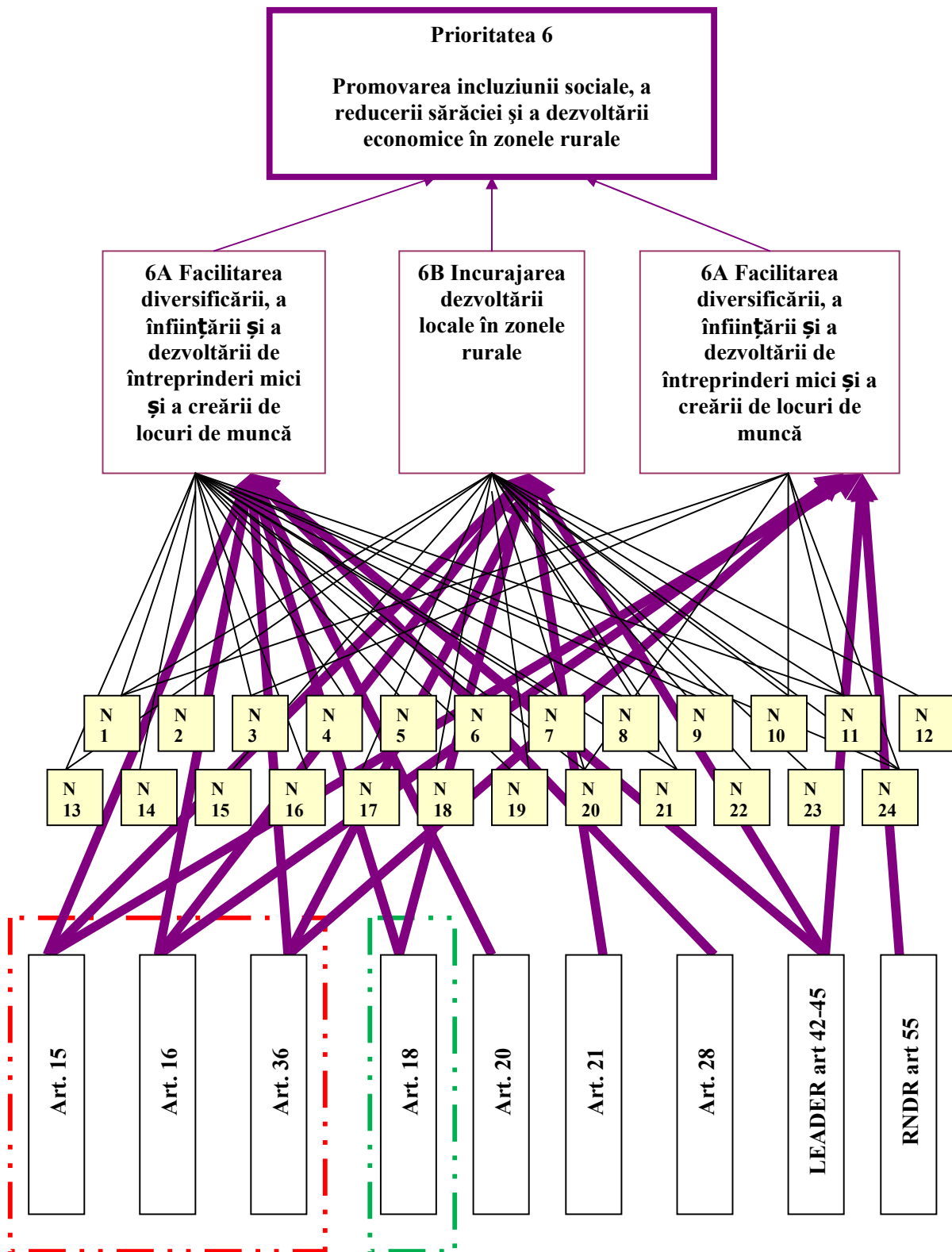
Măsurile propuse pentru atingerea celor trei domenii aferente **priorității 6- Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale** asigură complementaritatea și respectarea angajamentelor din AP Ro referitoare la finanțarea din PNDR pentru:

a) provocarea 2 în materie de dezvoltare – „Oamenii și societatea” și obiectivul tematic 8- Promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă care include:

- **Crearea de noi întreprinderi mici** prin acordarea de sprijin pentru demararea afacerilor în cazul **microîntreprinderilor** și al întreprinderilor mici **din afara domeniului agricol**, precum și **dezvoltarea de activități non-agricole în zonele rurale**

b) provocarea 2 în materie de dezvoltare – „Oamenii și societatea” și obiectivul tematic 9 – Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei care include:

- Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale prin **investiții în infrastructură la scară mică** și prin **crearea/îmbunătățirea serviciilor de bază locale pentru populația rurală**
- Promovarea **strategiilor de dezvoltare locală comunitară de tip LEADER**

3.3 Lista măsurilor și a submăsurilor ce pot fi finanțate în cadrul programului

Prioritatea 1: Incurajarea transferului de cunoștințe și al inovării în agricultură, silvicultură și în zonele rurale	
Domeniu de intervenție	Măsuri
1A Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale	1. Transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (Art. 15) 1.1 Sprijin pentru furnizarea de instruire / dobândirea de competențe 1.2 Sprijin pentru proiectele demonstrative / acțiuni de informare 1.3 Sprijin pentru schimburi de experiență în gestionarea exploatarei agricole și silvice pe termen scurt precum și vizite în ferma și exploatarea forestieră
1B Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite	16. Cooperare (Art. 36) 16.2 Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale (EIP Ag P & S) 16.3 Sprijin pentru proiecte pilot
1C Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier	1. Transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (Art. 15) 1.1 Sprijin pentru furnizarea de instruire / dobândirea de competențe 1.2 Sprijin pentru proiectele demonstrative / acțiuni de informare 16. Cooperare (Art. 36) 16.2 Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale (EIP Ag P & S) 16.3 Sprijin pentru proiecte pilot
Prioritatea 2: Creșterea viabilității exploatarea și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor	
Domeniu de intervenție	Măsuri (combinatii)
2A Îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor și facilitarea restructurării și modernizării fermelor, în special în vederea creșterii participării și orientării către piață, cât și a diversificării agricole	4. Investițiile în active fizice (Art. 18) 4.1 Sprijin pentru investiții în exploatarea agricole 4.3 Sprijin pentru investiții în infrastructura agricolă și forestieră 16. Cooperare (Art. 36) 16.4 Sprijin pentru dezvoltarea de noi produse, procese și tehnologii
2B Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor	6. Dezvoltarea afacerilor fermei (Art. 20) 6.1 Ajutor start up pentru tinerii fermieri

Prioritatea 3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură	
Domeniu de intervenție	Masuri (combinatii)
3A Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale	4. Investițiile în active fizice (Art. 18) 4.2 Sprijin pentru investiții în procesare/marketing și/sau dezvoltarea produselor agricole
	16. Cooperare (Art. 36) 16.3 Sprijin pentru dezvoltarea de noi produse, inclusiv, procedee și tehnologii 16.4 Sprijin pentru cooperarea pe verticala și orizontală între actorii din cadrul lanțului 16.5 Sprijin pentru cooperarea micilor operatori 16.7 Sprijin pentru promovarea locală a lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale
3B Sprijinirea gestionării și a prevenirii riscurilor la nivelul exploatațiilor	17 Managementul riscului (Art. 37) 17.2 Contribuția financiară la fondurile mutuale

Prioritatea 4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură	
Domeniu de intervenție	Masuri (combinatii)
4A Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice și în cadrul activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene	1. Transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (Art. 15) 1.1 Sprijin pentru furnizarea de instruire / dobândirea de competențe 1.2 Sprijin pentru proiectele demonstrative / acțiuni de informare
	2. Agro-mediul – climă (Art. 29) 2.1 – Plăți pentru angajamente de agro-mediul-climă
	3. Agricultură Ecologică (art. 30)
	4. Plăți pentru zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice (Art. 32) 4.1 Plăți compensatorii pe ha SAU din zona montană 4.2 Plăți compensatorii pe ha SAU din zonele cu constrângeri naturale semnificative 4.3 Plăți compensatorii pe ha SAU din zonele cu constrângeri specifice
	5. Cooperare (Art. 36) 5.1 Sprijin pentru cooperarea micilor operatori 5.2 Sprijin pentru promovarea locală a lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale 5.3 Sprijin pentru abordări colective pentru proiecte / practici de mediu
	6. LEADER (Art. 42-45)
	1. Transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (Art. 15)
	2. Investițiile în active fizice (Art. 18) 2.1 Sprijin pentru investiții în infrastructura agricolă și forestieră
	3. Agro-mediul – climă (Art. 29)

4B Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor	3.1 – Plăți pentru angajamente de agro-mediu-climă
	4. Plăți pentru zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice (Art. 32) 4.1 Plăți compensatorii pe ha SAU din zona montană 4.2 Plăți compensatorii pe ha SAU din zonele cu constrângeri naturale semnificative 4.3 Plăți compensatorii pe ha SAU din zonele cu constrângeri specifice
4C Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului	5. Agricultură ecologică (Art. 30)
	1. Împădurirea și crearea de suprafețe împădurite (Art. 23)
	2. Agro-mediu – climă (Art. 29)
	2. Agricultură ecologică (Art. 30)
	3. Plăți pentru zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice (Art. 32) 3.1 Plăți compensatorii pe ha SAU din zona montană 3.2 Plăți compensatorii pe ha SAU din zonele cu constrângeri naturale semnificative 3.3 Plăți compensatorii pe ha SAU din zonele cu constrângeri specifice

Prioritatea 5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic	
Domeniu de intervenție	Măsuri (combinatii)
5A Eficientizarea utilizării apei în agricultură	1. Investițiile în active fizice (Art 18)
	2. Agro-mediu – climă(Art. 29)
5B Eficientizarea utilizării energiei în sectorul agroalimentar	1. Investițiile în active fizice (Art. 18) 1.1 Sprijin pentru investiții pentru eficientizarea consumului de energie în exploatațile agricole și forestiere 1.2 Sprijin pentru infrastructura privind dezvoltarea și modernizarea sau adaptarea activităților agricole și silvice
	2.Cooperare, grupuri operaționale și proiecte aferente (Art.36)
5C Facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei	1. Transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (ca mai sus) (Art. 15)
	2. Investițiile în active fizice (Art. 18) 2.1 Sprijin pentru investiții în exploatațile agricole 2.2 Sprijin pentru infrastructura privind dezvoltarea și modernizarea sau adaptarea activităților agricole și silvice
	3. Dezvoltarea exploataților și a întreprinderilor (art. 20)
	4. Cooperare (Art.36) (Art.61, 62, 63) Cooperarea și Programul PEI poate fi construit în grupuri

	<p>operationale pe baza următoarelor articole:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 15) • Cooperare, grupuri operaționale și proiecte aferente (articolul 36) • Investițiile în active fizice (articolul 18) <p>Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală pentru activități de diseminare, bune practici (Art.55)</p>
5D Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură	<p>1. Investițiile în active fizice (Art. 18)</p> <p>1.1 Sprijin pentru investiții în exploatațile agricole</p>
	<p>2. Agro-mediu – climă (Art. 29)</p> <p>2.1 Plăți pentru angajamente de agro-mediu-climă</p>
5E Promovarea captării carbonului în agricultură și silvicultură	<p>1. Transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (Art. 15)</p>
	<p>2. Agro-mediu – climă (Art. 29)</p> <p>2.1 Plăți pentru angajamente de agro-mediu-climă</p>
	<p>3. Agricultura ecologică (30)</p>
	<p>4. Împădurirea și crearea de suprafețe împădurite (Art. 23)</p>
	<p>16.Cooperare, grupuri operaționale și proiecte aferente (Art.36)</p>

Prioritatea 6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale	
Domeniu de intervenție	Masuri (combinatii)
6A Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici și a creării de locuri de muncă	<p>4. Investițiile în active fizice (Art 18)</p> <p>4.2 Sprijin pentru investiții în în prelucrarea / comercializarea produselor agricole</p>
	<p>6. Dezvoltarea afacerilor fermei (Art. 20)</p> <p>6.3 Sprijin pentru înființarea și dezvoltarea activității neagricole în spațiul rural (Art.20b)</p>
	<p>Cooperare (Art.36)</p>
	<p>LEADER (Art. 42-45)</p>
6B Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale	<p>7. Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (Art. 21)</p> <p>7.2 – Sprijin pentru investiții în infrastructură la scară mică incl.</p> <p>7.4 – Sprijin pentru investiții în servicii locale de bază pentru populația rurală</p>
	<p>LEADER (Art. 42-45)</p>

3.4 Măsuri Cross Cutting

Mediu si clima

Tinand cont de faptul ca lumea evoluează rapid, iar provocările pe termen lung (globalizarea, presiunea exercitată asupra resurselor, inclusiv de hrana, schimbarile climatice, limitarea resurselor energetice etc) se intensifică, strategia EU 2020 impune o noua abordare a sprijinului oferit prin PNDR si finantat prin FEADR. Strategie UE enunta printre altele cateva tinte clare: reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 20% față de nivelurile din 1990 sau cu 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens; creșterea la 20% a ponderii surselor regenerabile de energie în consumul final de energie și o creștere cu 20% a eficienței energetice.

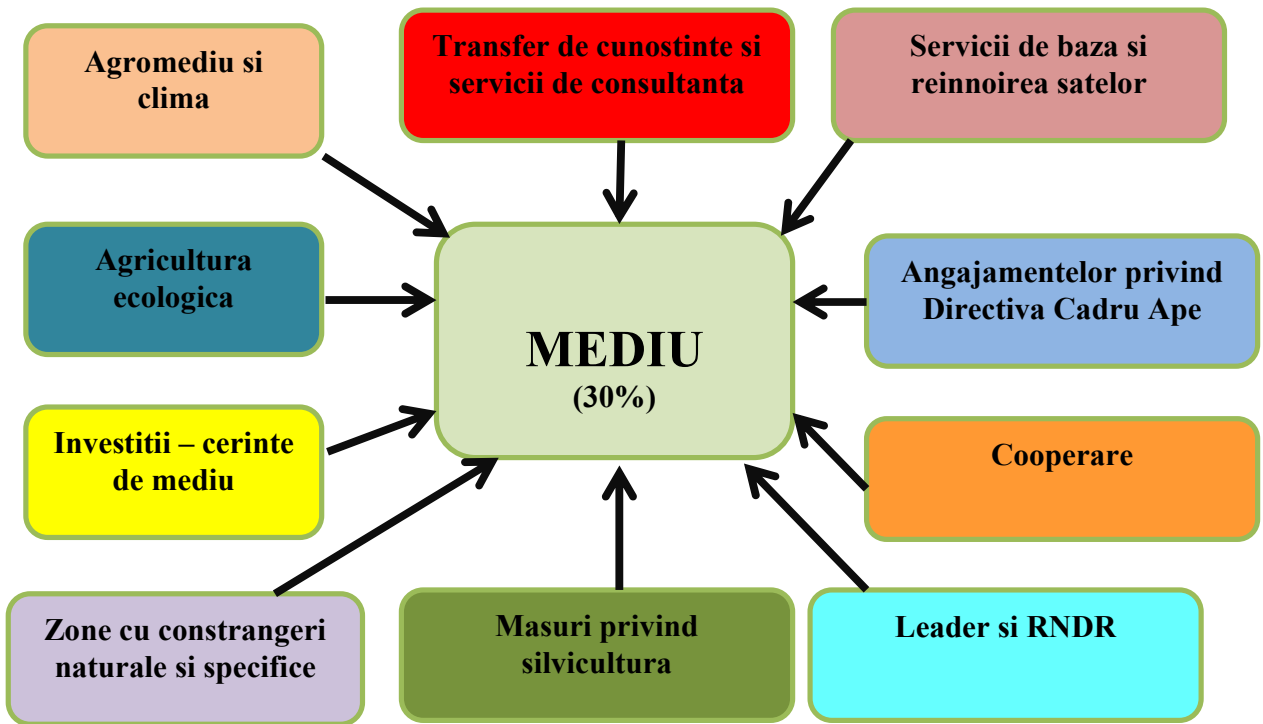
În acest scop, în elaborarea PNDR trebuie să se țină seama de diversitatea situațiilor care afectează zonele rurale cu caracteristici diferite sau diferitele categorii de beneficiari potenciali, precum si de obiectivele transversale legate de inovare, de protecția mediului si de atenuarea efectelor schimbărilor climatice și de adaptarea la acestea. Acțiunile de atenuare a schimbărilor climatice ar trebui să vizeze atât limitarea emisiilor din agricultură și silvicultură, generate de activități-cheie precum producția animalieră și utilizarea îngrășămintelor, cât si conservarea absorbantilor de carbon și intensificarea activității de sechestrare a carbonului în ceea ce privește exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultura.

Toate prioritățile de dezvoltare rurala, prin domeniile de interventie si masurile ce duc la indeplinirea lor contribuie la realizarea obiectivelor transversale legate de **inovare, de protecția mediului și de atenuarea efectelor schimbărilor climatice și de adaptarea la acestea**.

Astfel, cel puțin 30 % din contribuția totală a FEADR la programul de dezvoltare rurală este rezervată în primul rând pentru măsuri în temeiul articolului 29 – Agromediu, 30 – Agricultura Ecologica, 32 – Zone afectate de constrângeri naturale și specifice și 23 - Împădurirea și crearea de suprafețe împădurite, dar și pentru anumite măsuri de investiții realizate în baza articolelor 18, 20 și 22.

Un rol deosebit de important în înțelegerea și asumarea angajamentelor privind protecția mediului, inclusiv protejarea biodiversității de către fermieri, antreprenori, silvicultori și comunitățile rurale din România în general îl joacă informarea și consultanța, transferul de informații și cunoștințe, formarea și dobândirea de aptitudini.

Obiective transversale

Inovarea

Ca și tematicile legate de mediu și schimbări climatice, inovarea își propune să răspundă la noile provocări apărute: o cerere tot mai mare de alimente, o presiune din ce în ce mai mare asupra resurselor și mediului înconjurător. Agricultură va trebui așadar să se adapteze la aceste noi coordonate și să țină cont atât de eficiența utilizării materiilor prime, cât și de o dezvoltare sustenabilă. Conceptul de inovare devine astfel un element-cheie în PNDR 2014-2020.

Deși dificil de cuprins într-o definiție, inovarea se poate referi la dezvoltarea unui nou produs, concept, al unei noi practici, tehnologii, proceduri, mod organizațional, etc. pentru o anumită comunitate, persoană, grup de persoane sau zonă geografică. Inovarea poate însemna și transferarea de bune practici într-un nou context sau testarea și adaptarea unui produs sau al unei tehnologii (practicienii pot testa ideile sau rezultatele cercetătorilor, iar cercetătorii pot testa ideile deja implementate de către practicieni în vederea multiplicării și diseminării). Totodată, inovarea are un puternic caracter ex-post: putem spune că ne aflăm în calea unei inovații doar după ce aceasta a fost produsă, și nu înainte.

Abordarea inovării ca temă transversală care contribuie la realizarea celorlalte priorități de dezvoltare rurală va fi realizată printr-o serie de mijloace:

- Abordarea inovării în strânsă corelație cu prioritatea 1: activarea „potențialului inovator” al acțiunilor de informare, formare, consultanță și cooperare în cadrul celorlalte 5 priorități
- Încurajarea potențialului de inovare al GAL-urilor: GAL-urile reprezintă prin natura lor o abordare inovativă și, mai ales, au potențialul de a activa sinergii la nivel local
- Încurajarea acțiunilor inovatoare în cadrul tuturor priorităților și măsurilor
- Încurajarea grupurilor operaționale în cadrul Parteneriatului European pentru Inovare (PEI) privind Productivitatea și Durabilitatea Agriculturii

Inovarea prin intermediul Grupurilor Operaționale

Instrumentul PEI prezintă un interes special pentru România deoarece legăturile dintre cercetare și fermieri, procesatori, alți actori sunt deficitare. În vederea unei bune implementări al acestui instrument în România se propun următoarele:

- Consolidarea rolului serviciilor de extensie/consultanță pentru a facilita crearea de rețele, clustere, grupuri operaționale prin aducerea împreună a cercetătorilor, fermierilor, procesatorilor, etc.
- Asigurarea faptului că grupurile operaționale pornesc de la o nevoie sau oportunitate identificată de către un beneficiar, și nu de sus în jos (de la cercetători către beneficiari)
- Comunicarea, încă de la un stadiu incipient, cu privire la oportunitățile oferite de instrumentul PEI prin infrastructura și metodele deja existente (ex. GAL-uri)
- Explorarea conceptului de „brokeri de inovare” și deschiderea posibilității pentru: ONG-uri, firme private, GAL-uri, universități, organizații de producători, servicii de extensie, grupuri operaționale, rețeaua de dezvoltare rurală, etc. Combinarea instrumentului cu acțiuni de informare și consultanță pentru întărirea capacității (capacity-building)
- Accent pe simplificare și reducerea birocrăției pentru stimularea energiilor inovatoare
- Folosirea și potențarea capacităților inovatoare ale fermelor mari în folosul celor mici (de exemplu, prin ferme demonstrative, acțiuni de cooperare, etc.)
- Gândirea inovării din perspectiva dualității agriculturii românești: fermele mici au nevoie de cercetare la scală mică (material săditor, energie regenerabilă, etc.), în timp ce fermele mari pot fi integrate în acțiuni cu impact inovator mai semnificativ

- Gândirea unei formule prin care institutele de cercetare să beneficieze de sprijin financiar pentru re tehnologizare pentru a putea realiza o cercetare de calitate
- Activarea sinergiilor aferente triunghiului informare-cooperare-inovare luând în considerare faptul că inovarea nu e un proces care se realizează la nivel individual, ci unul care rezultă din interacțiunile de grup
- Abordarea inovării dintr-o perspectivă holistică, ținând cont de întregul lanț agro-alimentar, nu numai de componenta de producție agricolă
- Exploatarea particularităților și punctelor forte regionale precum și al potențialului de dezvoltare al unor sectoare-cheie cu valoare adăugată mare: zootehnie, pomicultură, legumicultură, etc.
- Gândirea posibilității de pilotare a PEI și activarea grupului operațional-pilot ca broker de inovare pentru viitoarele parteneriate
- „Ridicarea” importanței inovării prin crearea unui departament special în cadrul viitoarei rețele de dezvoltare rurală